ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

ПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 164 (11762)
1968 оной июлиин 14, воскресени

сэн 2 мүнгэн

ҮНӨӨДЭР—ЗАГАҺАШАДАЙ ҺАЙНДЭР

Кабанскын загаһанай заводой эрхим бригадын бригадир Алексеевич Конев. П. БУРМАКИНАЙ фото.

СЭНХИР ДАЛАЙЕ ЭСХЭГШЭД

Мүнөөдэр ороноймнай ажалшад загаһашадай һайндэрые тэмдэглэжэ байна. Байгал далайн, олон тоото нуурнуудай эзэд һайндэртөө үнннһөө бэлдээ. Загаһа баридаг, загаһа буйлуулжа эдеэ хоолой зүйлнүүдые бэлдэдэг коллективүүд ажалдаа амжалта туйлан һайндэрөө угтаба. Манай корреспондент Буряадай загаһанай промышленностиин трестые эрхилэгшэ Д. Ф. Куватовтай уулзажа, загаһашадай ажал тухай хөөрэхыень гуйһан байна.

Асуудал: Дмитрий Федорович, республикымнай загаһашад заншалта һайндэрөө ямар амжалтаар угтаба гээшэб?

Харюу: Загаһашадай туйлаһан амжалта ехэ. Загаһа баридаг бригада, загаһа болбосоруулдаг предприятинуудай коллектив бүхэн һайндэртөө ажалай бэлэгтэйгээр ерэбэ. Тобшоор хэлэхэдэ, республикын загаһашад долоо һарынгаа түсэбые дүүргэжэ, һайндэрөө угтаба.

Нигэжэ хэлээшые тайлбарилхын тула хэдэн тоо, баримта дурдажа болоно. Байгша оной долоо һарын туршада 21.630 центнер загаһа бариха түсэбтэй аад, бодото дээрээ 22.160 центнер баригдаа. Нигэжэ долоо һарын түсэб болзорһоо хорин хоногоор уридшалан дүүргэгдэхэһээ гадна, даабариһаа гадуур 530 центнер загаһан баригдаа. Энэмнай һайн үрэ дүн гээшэ. Жэлэй түрүүшын хахадай түсэб холо үлүүлэгдэбэ. Хахад жэлэй даабариһаа гадуур 4141 центнер загаһан баригдаа.

Загаһа болбосоруулдаг предприятинуудай коллективүүд бригадануудай тушааһан загаһые саг соонь дабһалха, сонгооха, консервэ болгохын түлөө бага бэшэ оролдолго гаргана. Эдэ коллективүүд урдаа табигдаһан зорилгоёо нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэбэ. Хахад жэлэй даабариһаа гадуур 6.203 центнер загаһанай продукци үйлэдбэрилэгдэһэн байна. Баргажанай адагай загаһанай комбинат трест соогоо шалгарна. Комбинадай коллектив эгээл түрүүлэн долоо һарынгаа даабари дүүргэһэн тухайгаа элидхэбэ. Түсэбһөө гадуур 750 центнер загаһан эндэ баригдаа.

Комбинадай түрүү коллективүүд, жэшээлхэдэ, И. П. Малогрошевой, Ф. Г. Афанасьевай, В. П. Бурдуковскиин даадаг бригаданууд даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ. Яруунын загаһанай заводой Н. Е. Печкинэй, Нижне-Ангарска загаһанай заводой А. И. Балдаковой бригаданууд даабариһаа гадуур олон центнер загаһа барижа тушааһан байна. Ажалдаа амжалта туйладаг түрүүшүүл олон байха. Кабанскын загаһанай заводой Посольско участогай ахалагша мастер Анна Марченко, Оймородой участогай ахалагша мастер Лаврентий Даниев гэгшэдэй даадаг бригаданууд тушаагдаһан загаһые түргэн болзор соо болбосоруулжа, һайн шанартай эдеэ хоол болгоно. Баргажанай адагай загаһанай комбинадай консервэ хэгшэд эршэмтэй шангаар ажаллана.

Асуудал: Табан жэлэй түрүүшын хахад үнгэрбэ. Энэ үедэ загаһашадай ажал ямар байба гээшэб?

Харюу: Бүхы дээрээ загаһа барилгын горитой ехээр дээшэлбэшье, мэдээжэ болоһон омоли багаар баригдаа. Иимэ байдал юун дээрэһээ тохёолдооб гэхэдэ, омоли үсөөрһэн байна. Тэрэниие олошоруулхын тула ойрын хэдэн жэлэй хугасаада багаар бариха хэрэгтэй. Бэеэ хүсөөгүй, томожожо үрдеэгүй омоли олоор барижа, тэрэниие үсхэбэрилхэ хэрэгтэ хохидол ушаруулагдаа. Энэ горитой дутагдалаа усадхаха зорилго манай урда табигдана. Нижне-Ангарска загаһанай заводой, Баргажанай адагай комбинадай коллективүүд энэ зорилгоёо һайнаар ойлгоо гэхээр. Тэдэнэр ондоо түрэлэй загаһа ехээр барижа түсэбөө үлүүлэн дүүргэнэ, элдэб янзын консервэ үйлэдбэрилнэ.

Республикымнай загаһашад бүхы совет арадтаяа хамта табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ, Владимир Ильич Ленинэй түрэһэнһөө хойшо 100 жэлэй ойдо һайн угтамжа бэлдэжэ эхилэнхэй. Загаһашад табан жэлэй үнгэрһэн түрүүшын хахадай даабарииe, абаһан социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргэжэ ябана. Табан жэлэй түсэбые 1970 оной ноябриин долоон болотор дүүргэхэ гэһэн уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлхэ байһандаа загаһашад найдана. Хэлэһэн үгэлөө хүрэхэ арга боломжо, хүсэ шадал бии гээшэ.

Асуудал: Республикын уһа сөөрэмүүтэ, Байгал далайда загаһа саашадаа бүри олоор үсхэбэрилхэ, омоли олошоруулха талаар ямар хэмжээн абтанаб? Ойрын жэлнүүдэй зорилго ямар бэ?

Харюу: Мүнөө республика доторнай загаһа үсхэбэрилгын нэгэл предприяти — Большереченскэ завод хүдэлнэ. Заводой коллектив омолиин түрэһэ уһанда табиха түсэбөө дүүргэдэг. Теэд тус завод загаһа үсхэбэрилгын бүхы асуудал шиидхэжэ шаданагүй, тиимэ арга боломжошье энэ предприятида үгы юм. Тиимэһээ Чивыркуйска, Сэлэнгын, Хойто-Байгалай загаһа үсхэбэрилгын заводууд баригдаха болоо. Гадна нуур-сөөрэмэй хоёр томо ажахы байгуулагдаха. Галуута нуурай, Яруунын нуурнуудта томо ажахынуудай байгуулагдахада, элдэб үнэтэ загаһан үсхэбэрилэгдэхэ юм. Табан жэлэй һүүлшын 1970 ондо Галуута нуурай, мүн 1971 ондо Яруунын нуур-сөөрэмэй загаһа үсхэбэрилгын ажахынуудые ашаглалгада тушаахаар хараалнабди.

Мүнөө бодхогдожо байгаа Чивыркуйска заводой барилга унжагайрһаар. Барилга түргэдхэхэ, зунай сагта ехэ ажал хэжэ үрдихэ хэмжээн абтажа байна. 25 студент, 30 гаран хүдэлмэришэд Чивыркуйска тохой эльгээтэбэ. Зун-намарай үедэ энэ барилгада 600-таад хүдэлмэришэд ажаллаха юм. Заводой гол объектнүүдые байгша оной туршада барижа дүүргэхэ ёһотойбди.

Совет правительство, Коммунис парти загаһашадай ажалые үндэрөөр сэгнэжэ, жэл бүхэндэ тэмдэглэгдэхэ һайндэр тогтооһон байна. Загаһашад энэ анхаралдань харюу болгон, һайндэртөө ажалай бэлэг барина. Республикымнай загаһашад энэ жэлэй һайндэрые яһалал һайнаар угтаба.

С. БАРДАМОВА.

УГТАМЖЫН БЭЛЭГ

...абанскын аймагай Карл ...ксын нэрэмжэтэ колхозой за...шад 451 центнер загаһа ба...а, байгша онойнгоо хоёрдохи ...талай түсэб дүүргэбэ. Зага... барилгын бригадануудай дун... нүхэр В. Г. Дасхановай даа... бригада түрүү зэргэдэ ябана. ... бригада тушаан абалгын ...ктда 33,3 центнер омоли за...а тушаагаад байна. Хоёрдохи ...рида ябаһан Н. М. Кондаковой бригада мүнөөдөө 28 центнер, С. А. Пулсоевой бригада 23 центнер тушаагаа.

Эдэ бригаданууд загаһашадай бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй шан абаха һуурида оролсохын түлөө тэмсэнэд. Колхоз июлиин 10 гаран үдэр соо 238 центнер загаһа баряа. Энэнь загаһашадай һайндэртэ бэлэг болоно.

Ю. БАЛДУЕВ.

КПСС-эй ЦК-да УУЛЗАЛГА БОЛОБО

...С-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. ...нев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ...тарь М. А. Суслов, КПСС-эй ЦК-гай секре... Б. Н. Пономарев гэгшэдһээ бүридэһэн ...эй ЦК-гай делегаци КПГ-гэй ЦК-гай Нэ... секретарь Макс Рейман, КПГ-гэй ЦК-гай ...юрогой гэшүүн Макс Шефер, КПГ-гэй ...й Политбюрогой гэшүүндэ кандидат Гер...ис гэгшэдһээ бүридэһэн Германиин Комму...ртиин делегацитай КПСС-эй ЦК-да уулзаа. ...С-эй, КПГ-гэй делегацинууд уласхоорон...лохон шухала асуудалнуудаар, дэлхэйн ...нис хүдэлөөнэй, хоёр партиин хоорондохи ...үү ёһоной харилсаае саашадань хүгжөөл...суудалнуудаар һанал бодолоо хани ёһоор ...лбэ.

...ад арадуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамаа... уласхоорондын байдалые түгшүүрилтэй ... болгожо байгаа американска империали...дай зээрхэг түримхэй политикада эсэргүү ...ээ улам шангадхаха шухала гэжэ ...эй, КПГ-гэй делегацинууд тэмдэглээ. Гэхэ...мта, Эхэ оронойнгоо бэеэ дааһан байдалай ... тэмсэгшэ вьетнам арадай баатар габьяата ...ные талархан дэмжэжэ байһанаа хоёр пар...киная лаблан элирхэйлбэ.

...ууи Германиин империализм Европо түби... аюултай байдалай гол гуламтань байһаар ... хоёр парти Европодохи байдалые зүбшэн ...хэдээ тэмдэглээ. Үһөө нэхэлгын хараа бодол ... һүжэрөөхэ замдахи шэнэ шата болоһон «...хуулинуудые» ФРГ-дэ абалгатай дашарам...ээрэ аюул бүри ехэ боложо байнхай. Гитле...э Германиин бута сохигдоһоной эсэстэ, дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр Европодо тогтоогдоһон хилэнүүдые хубилгаха гэһэн түсэбһөө ФРГ-гэй правительство арсаагүй байһаар.

Гэхэ зуура Европодохи аюулгүй байдал сахин хамгаалгын ба батадхан бэхижүүлгын шухала нүхэсэл болоһон сүлөөтэ социалис гүрэниие — Германиин Демократическа Республикые мэдэрнэгүй. Бонной правительство Баруун Берлин тушаа хорото балмад политикаяа болюулангүй, тэрэниие ФРГ-гэй мэдэлдэ оруулха тэһэн бүтэхэгүй ябуулга хэнэ.

Европодо амгалан тайбан, аюулгүй байдал хангахын тула, Баруун Германиин империализмын бодото зорилгые элишэлхэ ба тэрэнэй реваншис түсэбүүдтэ харюу сохилто үгэхын тула Советскэ Союзай Коммунис партиин, СССР-эй правительствын, совет арадай хэжэ байгаа ябуулгые КПГ-гэй делегаци үндэрөөр сэгнэбэ. Бонной гадаадын реваншис политика орон доторхи хархис этэгээдүүдэй хорото аашые дэбэргэжэ байна гэжэ Германиин Компартиин делегаци онсолон тэмдэглэнэ. «Онсо хуулинуудые» абаһан ябадал Баруун Германиин хүн зоной демократическа эрхые усадхаха замдахи шэнэ алхам болоно. Энэ оршон байдалда нацис этэгээдүүдэй хорото шэнэ аашын улам һүжэржэ байһан ушар, неонацизмын гол түшэг тулгуури бологшо национал-демократическа партиин нүлөөнэй ехэ боложо байһан ябадал юрын үзэгдэл бэшэ байна. Гэхэ зуура арад зондо харша Бонной правительствын политикада үргэн олон улад зон улам ехээр дураа гутадаг боложо байнхай. ФРГ-гэй түрүү үзэл бодолтой хүнүүд, тэдэнэй түрүү зэргэдэ ябадаг коммунистнууд, ажалшадай ашаг туһые хамгаалан, хархис этэгээдүүдэй хорото дотолгодо эсэргүүсэн тэмсэжэ үргэлжэлһөөр.

Демократида харша ФРГ-дэхи ёһо гуримууд иимэ ушар баримтануудһаа эли тодоор харагдана гэбэл, фашизмда эсэргүүсэн, ажалша зоной аша туһын түлөө, демократиин түлөө, немец арадай ерээдүйн бүри һайн байдалай түлөө хэдэн арбаад жэлэй турша соо тэмсэжэ байгаа парти, хүдэлмэришэн ангиин дайшалхы парти — Германиин Коммунис парти хоригдонхой зандаа байна. Хоёр партиин һанамжын ёһоор, Германиин Компартиие ажал ябуулгаяа элеэр хэдэг болгобол, ФРГ-дэхи демократическа, амгалан тайбан ажаһуухые хүсэдэг зоной хүсэл эрмэлзэлдэ харюусаха, неонацизмын ба реваншизмын аюул зайсуулхын түлөө тэмсэлдэ, Баруун Германиин түрүү үзэл бодолтой бүхы хүнүүдые элсүүлэн нэгэдхэхэ хэрэгтэ туһа дүхэм болохо байгаа.

ФРГ-гэй коммунистнуудай, эб эетэй байхые хүсэдэг бүхы хүнүүдэй тэмсэлые талархан дэмжэдэгэйнь түлөө КПСС-тэ КПГ-гэй делегаци баясхалан хүргэбэ.

Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай Уласхоорондын зүблөөндэ бэлдэхэ, тэрэниие үнгэргэхэ гээшэ дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые саашадань улам бэхижүүлхэ замдахи шухала алхам болохо байна гэжэ хоёр партиин делегацинууд тэмдэглээ. Энэ зүблөө амжалтатайгаар үнгэргэхын тула эдээнһээ дулдыдаха бүхы юумэ хэхээр шиидэнхэй байһанаа КПСС, Германиин Компарти лаблан мэдүүлбэ.

КПСС-эй ЦК-дахи уулзалга үнэн сэдьхэлэй, үгээ хүсэд ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрөө.

...Н. КОСЫГИНАЙ ШВЕЦИДЭ ОШООД БАЙҺАН ТУХАЙ

...РПСУНД. ТАСС-ай тусхай кор...дентнэр Д. Ершов, Б. Лукьянов ...э дамжуулба: СССР-эй Министр...й Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Ко... Швецийн Премьер-Министр ...ландертай, үдэшэжэ ябалсаһан хү...эй хамта июлиин 12-ой үглөөгүүр ... Швецеэр ябахаяа Стокгольмһоо ...н мордоһон байна. Эдэнэй һуужа ...й самолёт Энгельхольмдо буугаа. ... айлшад Бьюв нютагта ошоод, ...дус» гэдэг мэдээжэ фирмын пред...тинуудай нэгэндэ хүрэбэ. Энэ фир...дээ хоолой промышленностьда ха...й акционерна ехэ бүлгэмүүдэй нэ...юм. «Финдус» үргэн ехэ тарялан...газарһаа гадна, мүн эдеэ хоолой ...нүүдые буйлуулдаг предприяти...тай, шубуу үдхэдэг фермэнүүдтэй, ... сэсэрлигэй ажахынуудтай, эрдэм...элгын лабораторинуудтай.

...э акционерна бүлгэмэй поли дээрэ ...хэгдэдэг хуряалгын машинануудаи ...хые фирмын фабрикануудай нэгэнэй газар дээрэ айлшадта зорюулан харуулаа. А. Н. Косыгин, Т. Эрландер фабрикын цехүүдые хараба.

Фабрикын хүдэлмэришэд болон албахаагшад айлшадаа баяртай хүндэтэйгөөр угтаа.

Совет айлшад фирмын выставкынь зал соо табигдаһан зүйлнүүдтэй танилсаба. Советскэ правительствын толгойлогшо фирмын үйлэдбэрилэн гаргадаг эдеэ хоолой зүйлнүүдэй эрхим шанартай байһые тэмдэглээ.

Хэдэн олон автомашинанууд Бьювһээ гаража, Швецийн король Густав VI Адольф гэдэгэй зунай байра — Софиер тээшэ шэглэн дабшаба. А. Н. Косыгин, Т. Эрландер королиие бараалхаһанай һүүлээр Энгельхольмын аэродромһоо Нючепинг ниидэжэ ошоод, тэндэһээ Харпсундда ерээ. Премьер-Министр Т. Эрландерай зунай байрань эндэ байдаг юм. Советскэ правительствын толгойлогшо, тэрэниие үдэшэжэ ябаһан хүнүүд тэндэ үдэһөө хойшо байгаа.

ХАНИ БАРИСААНАЙ ЗУЛА МОСКВАДА БАДАРААГДАА

МОСКВА. (ТАСС). Хельсинкиһээ гараһан «Фестиваль» гэжэ уласхоорондын мотоэстафетэ мянга хоёр зуун километр зам гаталан дабаба. 1962 ондо Дэлхэйн залуушуулай уулзалгын бологшо Финляндида носоогдоһон энэ зула Ленинградска шоссе харгын 23-дахи километртэ июлиин 12-то асарагдаа. Хельсинкиһээ гараһан эстафетэ московско фестивалиин зулые абажа мордоһон мотоциклистнүүдтэй Москвагай оршондо уулзаба.

Москвагай зулые бадаргаха хүндэтэ эрхэ Лихачевой нэрэмжэтэ автозаводой залуушуулда олгогдоо.

Хельсинкидэ, мүнөө Москвада бадаргагдаһан зулануудтай эстафетэ хүндэтэ дабшалгаяа үргэлжэлүүлһээр. Смоленскээр, Брестээр дамжан, Варшава абаашагдаха юм. Тус эстафетэ Берлинээр, Прагаар, Венээр, Будапештээр, Бухарестээр дамжан, фестивалиин нээгдэхэ үдэр Софида хүрэхэ.

Турциин гадаадын хэрэгүүдэй министр бусаа

Турциин Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Ихсан Сабри Чаглаянгиль Эхэ орондоо бусахаяа июлиин 12-то Москваһаа мордоо. Советскэ правительствын айлшан боложо, албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэһэн байгаа. (ТАСС).

ХҮДӨӨГЭЙ БАГША

Һаяхан Москвада багшанарай бүхэсоюзна хуралдаан боложо дүүрэбэ. Энэ хуралдаан дээрэороной хоёр миллион тоото багшанарай дүрбэ мянган эрхим түлөөлэгшэд совет һургуулиин хүдэлмэриие, манай залуу үетэниие һургаха, хүмүүжүүлхэ саашанхи зорилгонуудые парти, правительствынгаа хүтэлбэрилэгшэдтэй, эрдэм наукын, соёл культурын ба ажахын һалбаринуудай түлөөлэгшэдтэй суг хамта зүбшэн хэлсэжэ, тодорхой хараа түсэбүүдые зохёогоо. Энэ зүблөөндэ хабаадагшадай баталан абаһан хандалга — манай ороной багшанарай саашанхи ажал ябуулгын дайшалхы зорилго, мэргэн хүтэлбэри мүн болоно.

Совет багшын, һургуулиин мүнөө үеын гол зорилго — залуу үетэниие бүгэдэ нинтын юрэнхы дунда эрдэмэй һуралсалда хабаадуулха хэрэг болоно. Энээндэ оролго гол түлэб 1970 ондо дүүргэгдэхэ зэргэтэй.

Манай залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын гол зорилгын шухала хуби болоһон энэ хэрэгтэ хүдөөгэй багшанарай онсо үүргэ дүүргэхэ байһан тухай асуудал энэ хуралдаан дээрэ, мүн тэндэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ соо онсо һуури эзэлээ. Ушар юуб гэхэдэ, багшанар хүдөөгэй интеллигенциин манлай, соёл культурын гол хүсэн болоно бшуу. Багшанар үхибүүдые һургаха талаар өөһэдынгөө үмэнэ табигдаһан гол зорилгонуудые дүүргэхэһээ гадна, хүдөөгэй бусад мэргэжэлтэдтэй суг хамта манай партиин Программа соо табигдаһан хүдөөдэхи социальна асуудалнуудые, саашанхи соёлой дэбжэлтын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадана гээшэ. Эдэнэрэй хүсэл оролдолгын хэмжээнһээ хүдөө тосхоной соёл культурын саашанхи хүгжэлтын амжалта ехэнхидээ дулдыдаха байна.

Үнэхөөрөөшье манай республикын хүдөө тосхонуудтахи нинтэполитическэ, соёл культурын бүхы хүдэлмэри гол түлэб багшанарайл хүсөөр ябуулагдадаг гээшэ. Олон зуугаад багшанар лектор, агитатор, пропагандист, соёлшо, заримдаа ажал хүдэлмэри эмхидхэгшэ болоод хүдэлдэг юм. Нинтын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадажа, хүн зоной магтаал хүндэдэ хүртэдэг багшанарай тоо жэлһээ жэлдэ олошорно. Үнинэй багшанар Номтоев, Сагалеев, Сажинов, Эрдынеев, Тулусоева болон бусадай нинтын ажалай үльгэр жэшээе олон тоото шэнэ, залуу багшанарай халан абадагые онсолон тэмдэглэмээр. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй аймагай Хүшүүн-Үзүүрэй, Хяагтын, Хүдэриин, Хэжэнгын дунда һургуулинуудай багшанарай бүхы коллективүүд түрэл нютагайнгаа хүн зоной дунда соёл сурталай хүдэлмэри ябуулхадань партийна организацинуудай найдамтай түшэг тулгуурин болонхой. Гадна эдэнэр эрдэм наукын, ажалай түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ талаар хүдөөгэй ажалшадта сэгнэшэгүй ехэ туһа саг үргэлжэ хүргэжэ байдаг, мүн коммунис ёһоор бэеэ абажа ябаха, эдэбхитэй нинтын ажалай ба ажаһуудалай һайн һайхан жэшээ харуулжа ябадаг ёһо заншалтай юм. Энэ ушар совет багшын дотоодын шэнжэ шанарые тодорхойлон харуулна.

Эдэ бүгэдэ ажал хэрэгүүдынь город болон хүдөө тосхоной хоорондохи, бар хүсэн ба ухаан бодолой ажалай хоорондохи горитой илгаануудые удаа дараалан усадхаха хэрэгтэ багшанарай оруулжа байһан шухала хубитань мүн болоно.

Эгээл тиимэ дээрэһээнь багшанарай ажал, тэрэнэй нэрэ хүндэ манай орон дотор урдын ямаршье үе сагайхиһаа, ондоо ямаршье оронойхиһоо үлүү ехээр, үндэр дээгүүр сэгнэгдэдэг ба үргэгдэнхэй. Энэ хадаа манай агууехэ багша В. И. Ленинэй захяа заабаряар бэелүүлэгдэһэн ба саашадаашье бэелүүлэгдэжэ байха нангин уялга мүн. Багшые, һургуулиие манай партиин, правительствын, бүхы арадай зүгһөө нигэжэ халуун анхаралаар хүреэлжэ байһанай үшөө нэгэ гэршэ гэбэл, бүлэг багшанарта засаг түрын эгээн дээдэ шагнал — Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртүүлһэн ушар болоно.

Энэ дээдын хүндэ хайрада манай республикын эрхим багшанарай нэгэн, бүхэсоюзна съездын делегат, Ульдэргын дунда һургуулиин директор нүхэр Ц. Номтоев хүртэбэ. Энэ хадаа Номтоевой, энэ һургуулиин багшанарай ажал ябуулгын амжалта тэмдэглэхэһээ гадна, республикымнай бүхы багшанарай ажалые парти, правительствын зүгһөө үндэрөөр сэгнэһэн ябадал болоно.

Республикын багшанар ажал хэрэгээрэе омогорхохо ёһоороо омогорхоно. Мүнөө Буряад орондо үзэг бэшэг мэдэхэгүй хүн үгы болонхой, юрэнхы эрдэмэй дунда һуралсал амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ, һургуулинуудай һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри улам һайжаржа, нэгэ класста хоёр жэл удаагуур һууха ябадал жэл бүри үсөөрнэ — эдэ бүгэдэ нэн түрүүн багшын хүсэл оролдолгоһоо

Эрхим баялиг — эрдэм ухаан гэжэ дэмы хэлсэдэггүй. Энэ баялигые хүн бүхэндэ багша олгуулна. Тиимэһээл нүхэр Л. И. Брежнев багшанарай хуралдаан дээрэ бүгэдэнэй һанамжые тодорхойлон нигэжэ хэлээ һэн: «...ажабайдалай харгы замда ороод, хүн ямаршье мэргэжэлтэй — хүдэлмэришэн гү, али эрдэмтэ, космонавт гү, али колхозой механизатор болоошье һаа, түрүүшынгээ багшада, һургуулида баяр баясхалан хүргэн һанажа ябадаг. Энээнһээ үлүү һайхан аша гэжэ юу байхаб, энээнһээ һайн һайхан ажал гэжэ юу байхаб».

Манай орондо коммунизм байгуулжа байһан үе сагта багшын үүргэ, харюусалгань бүри дээшэлнэ. Үхибүүдые мүнөөнэй эрдэм ухаанай үндэһэ һууряар зэбсэглүүлхэһээ гадна, тэдэниие партиин, арадай хэрэгэй түлөө эдэбхитэй тэмсэлшын үзэл бодолоор манай обществодо, манай гурим ёһодо харша, хорото номнол болон ябуулгануудтай эбсэшэгүй байхаар, үзэн ядадаг ба добтолхы шэнжэ шанартайгаар хүмүүжүүлхэ шухала. Энэ үүргэеэ манай багшанарай нэрэ хүндэтэйгөөр дүүргэхэ байһандань һэжэг түрэнэгүй.

Багшын ажалда партийна, советскэ болон комсомолой организацинууд, олониитын эмхинүүд үдэр бүриин туһаламжа хүргэжэ байха уялгатай. Мүн колхоз болон совхозуудшье энэ талаар ехэ юумэ хэжэ шадаха юм. Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина», Зэдын «Коммунизм» колхозууд, Хурамхаанай совхоз һургуулиин талаар һайшаалтай, бүгэдын дэмжэмэ юумэ хэжэ байдаг. Һургуулиин барилганууды бодхоохо, багшанарые гэр байраар хангаха болоод, тэдэнэй ажаһуудалай элдэб янзын эрилтэнүүдые хангаха талаар эдэ ажахынууд нилээд ехэ оролдолго гаргана. Багша бүхэн халуун анхаралаар хододоо хүреэлэгдэнхэй байха ёһотой гэһэн партиин ЦК-гай саг үргэлжын һануулга хүсэндөө хүргэгдэжэ байха ёһотой.

Мүн багша бүхэн эрдэм мэргэжэлээ, һургаха, хүмүүжүүлхэ онол аргаяа хододоо баяжуулжа байха, хүдөөгэй зондо, һурагшанарта ажал хүдэлмэриин, ажаһуудалай эрхим жэшээ харуулжа байха уялгатай. Энэ ушар тэрэнэй амжалтатай хүдэлмэриин шухалын шухала нүхэсэл болоно.

Арадай багшын арюун һайхан ажал Эхэ оронoймнай мандалда зорюулагдаһан аша үрэеэ арьбадхажа байг лэ!

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

Кабанскын шубуу үсхэбэрилдэг совхоз июлиин 1-дэ 8515 центнер нугаһанай мяха тушаажа, жэлэйнгээ түсэб 104,6 процент дүүргэһэн байна. Тиихэдээ энэ совхоз гүрэндөө 362 мянган толгой нугаһа тушааһан байха юм.

Августын һүүл хүрэтэр совхоз үшөө 200 мянган толгой нугаһа томо болгожо тушааха байна гэхэ гү, али тэрэнь 4 мянган центнерһээ доошо бэшэ мяхан болоно.

А. НИКОЛАЕВ,
совхозой экономист.

ЭРМЭЛЗЭЛЭЭР ДҮҮРЭН

Зэдын комбинадай Первомайска руднигай горнягуудай коллектив үнэтэ малтамалнуудые абаха байгша оной түрүүшын хахадайнгаа түсэб амжалтатайгаар дүүргэбэ. Руднигайхид вольфрам малтан абалгаар түсэбөө 4,3, молибден абалгаар — 3,9 процент үлүүлээ. Тиихэдэ ажалай бүтээсын талаар түсэбөө 105,4 процент дүүргэһэн байна.

Эндэхи хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд үнгэрһэн хахад жэл соо уралан нарижуулгын ба ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри бүтээбэ. Дээрэхи хугасаа соо 32.106 түхэригэй алмалта оруулха 27 дурадхал үйлэдбэридөө нэбтэрүүлһэн байна.

Руднигай коллектив Металлургиин үдэр хүрэтэр июлиингээ түсэбые дүүргэхэ гэһэн уялгатайгаар ажаллана. Энэ коллектив хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ бата найдабаритай. Илангаяа нүхэр В. Г. Шульгинай толгойлдог үрэмдэлгын бригада ехэ амжалтатайгаар хүдэлнэ.

Тус коллектив туйлалтаараа һанаагаа амарнагүй, энэ онойнгоо хоёрдохи хахад жэлдэ анхаралаа ехээр хандуулна. Тиигэжэ эдэ үнэтэ малтамалнуудые абаха уурхайнуудаа ашаглалгада бэлэдхэнэ.

А. БУТИН.

БАЯР ДЭЭРЭ БАЯР

Мухар-Шэбэрэй «Одон» совхозой хонишон Даши-Цырен Доржиевич Доржиев тухай дуулаһан лэ байхат. Энэмнай һүүлэй хэдэн жэлэй туршада 100 хонин бүриһөө 100 ба дээшэ хурьга абадаг, республикымнай эрхим хонишодой нэгэн юм. Мүнөөшье жэлдэ нүхэр Доржиев энэ амжалтаяа алдангүй, дархан солоёо алдаршуулһан байна.

Совхозой эрхим хүдэлмэришэн Даши-Цырентэн баян дэлгэр, үнэр үргэн байдалтай. Энэ айлай бүлэдэ арбадахи үхибүүниинь — хүбүүн һаяхан түрэжэ, ехэ баяр асараа. Эдэнэйхи үнэн сэхэ ажалаараа ажахыдаашье ашаг туһа ехээр хүргэдэг. Тэрэнэйнгээ ашаар өөһэдөөшье салин хүлһэ ехээр абажа, баян дэлгэр һуудалтай болоһон байна.

Хонишон Доржиев одхон хүбүүнэй «унаха хүлэг» — «Москвич» гэжэ хүнгэн автомашина һаяхан худалдан абаба. Тиигэжэ энэ бүлын баяр дээрэ үшөө нэгэ баяр нэмэбэ.

В. ШИРДАРМАЕВ.

АМЖАЛТЫН АЛХАМУУД

Элхиин авто-заһабарилгын завод двигатель болон машина заһаха хүдэлмэреэ амжалтатайгаар ябуулна. Тус завод хараалһан түсэбөө хододоо дүүргэнэ.

Загарайн аймагай предприятинуудай дунда эрхим ажалаараа шалгарһан энэ заводто республикын 45 жэлэй ойдо зорюулагдаһан районой фестиваль дээрэ КПСС-эй райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар барюулагдаба.

И. Д. Филипповэй хүтэлбэрилдэг моторно цехэй ахалагша мастер И. П. Переваловай хүтэлбэрилдэг инструментальна участогай хүдэлмэришэд заводойнгоо түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ горитойхон алхам хаһан байна. Энэ цех ба участогуудай коллективүүд даабаряа холо 110—115 процент дүүргэнэ.

Г. ГЫЛЫЛОВ.

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

РАЙКОМОЙ ГЭШҮҮН

Хангил халануудаар хүрөэлэгдэһэн Харганаа нютагһаа хойшоо ябажа, бурьялан урдаһан Бухэн голые гаталаад сэхэ хатаргабал, Досоо-Бэеын гүүртэ дээрэ сэхэ буухат. Хабшуушье һаа, ногоо элбэгтэй энэ бэлшээриин газарта һүнбэй үхэрэй үшөө хоёр һүрэг, нэгэ бүлэг эхэ хонид багтанги.

Шинг нойтоор элбэг хадань, мүнөө жэлдэ ногооной ургаса һайн. Харганаа Досоо-Бэе хоёрой хоорондо сабшалан нэбшынэ. Ногоониинь баһал бараг. Үндэршье бэшэ аад, улатан ургаһан энэ үдхэн ногооне дээгүүрнь машинаар хальмангүй, гар хажуураар хиргаха дуран хүрэхэ юм.

Ногооной һайн ургаһанда сэдьхэлээ баясуулан, хүнгэн тэргэтэй морёор нэгэ эхэнэр хойшоо хатаргана. Тиигэжэ ябатараа сээжэнь гэнтэ булхитаһан шэнги боложо. шидхээ буулгаад абана.

— Халаг даа, миил оройдоо хоёр килограммаар... Эшхэбтэр гээшэнь. Үшөө республика соогоо мүрысөө үүсхэжэ, шууяа татажархёод..,—гэжэ аман соогоо гүбэршэбэр гэнэ хэбэртэй. Энэмнай Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой һүнэй нэгэдэхи гүүртые даагша Ольга Дабаевна Гармаева гээшэ.

Харганаагай гүүртынхид тухай газетын уншагшад яһала мэдэхэ. Эндэхи һаалишад үбэлэй шэмэрүүн үедэ үнеэн бүриһөө мянган литр һү һаахабди гэжэ аймаг доторoo мүрысөө соносхоод, үгэдөө хүрэхысэ хүрэһэн магтаалтай. Зунай дүрбэ һара соо үнеэн бүриһөө 1000 литр һү һаая гэжэ республикын колхоз, совхозуудай һаалишадта уряа хаяһынь һаная. Республикымнай олохон һаалишад тэдэнэй уряае дэмжэжэ, газетэдэ бэшэгүүдые эльгээгээ.

Тус гүүртын һаалишад хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тула шадалаараа оролдоно. Тэдэнэй оролдолго гүүртые даагшын эмхидхэлэй ажалһаа дүлдыдаха байһаниинь арсашагүй. Май һара соо 42.890 килограмм һү бүхы гүүртээрээ һааба. Теэд аймагайнгаа Калининай нэрэмжэтэ колхозой һаалишадта хоёр килограммаар тарташоод, ехэл хороо бусаланги.

— Байза, нүхэдтэеэ үшөө дахин зүбшэлдэхэ юм байна. Улаан нюураараа уһа шабар сохихогүйл аабзабди,—гэжэ Ольга Дабаевна шэбшэнэ. Тиигээд «Үглөөдэр райкомой пленумдэ ябахабди, бэлдээрэй» гэжэ парторгын хэлэһые һанаандаа оруулна.

— Баһал нэгэ үдэрни һалаханъ гээшэ гү даа? Теэд табигдаха асуудалынышье хэрэгтэй юм бэлэй. Залуушуулые хүмүүжүүлхэ тухай гэбэ һэн бэзэ? Теэд яахаб. Һунгуулһан хойноо райкомой ажал ябуулгада баһал хабаадаха хэрэгтэй,—гэжэ гансаараа дуугараад, ээнэйнгээ бодолгото болохо һамбаанда талгишаһан морёо яруулан, дахин ульгамаар хатаруулба...

Гүүртээ хүрэжэ ошоходонь, үнеэд үдэрэй һаалганда оронхой байба. Һаалишад үнеэдтээ талханай зүйл эдюулжэ сүлөөгүй. Өөр өөрынгөө торхонуудые тойрожо, гуримтайгаар ээлжээтээ хүлеэн зогсоһон үнеэдые харахада энеэдэһэ хүрэмөөр. Ээн хүбииемнай заатагүй үгэнэ ааб даа гэжэ мэдэһэн пэнгинүүд лэ.

— Мэндээ, нүхэд!—гэжэ Ольга Дабаевна һаалишадтай үни заяанай уулзаагүй юм мэтээр мэндэшэлнэ. Үбшэлһэн трактористынгаа оромдо ондоо хүниие эрижэ үсэгэлдэр түб һууринаа ошожо гэртээ хоноһон аад, үнэхөөрөөшье үнинэй уулзаагүй шэнги байба.

Гэртээ орожо, нэгэ аяга сай гудамхижархёод, һаалишан июниин гурбадахи арбан хоног бүхэнэй дүн гаргажа, дэбтэртэнь оруулна. Энэ декадада Базарова Надежда үнеэхил ехэ һаамаа алдаагүй. Арбан табан үнеэдэйнь дүрбэниинь һаалгана. Теэд һарын эхинһээ хойшо үнеэн бүхэнһөө үдэрэй арба гаран литр һаагдаад лэ байгаа. Зунай дүрбэ һарада үнеэн бүриһөө 1300 литр һаахаар онсо уялга абаа. «Болоош даа, Надя, уялгаа дүүргэхэл гээ хүн байнаш»,—гэжэ Ольга Дабаевна һанаандаа баярлана.

Тас-няс гэтэр шоото татасагаан, нүгөө һаалишадай дүнгые фермые даагша согсолно. Содномова Бутид мүн лэ ехэ һү һаагаа. «Бутид хээтэймнайшье һайн ажалай жэшээ харуулмаар лэ хүн ааб даа»,—гэжэ Ольга өөртөө хэлэнэ.

Тиигэһээр байтар, үдэрэй һаалганшье нюруу болобо хэбэртэй: һаалишад нэгэ нэгээрээ һубарилдан орожо, хэды шэнээн һү гушааһанаа мэдүүлнэ.

— Үнеэд һү оронги гү даа?—гэжэ Ольга Дабаевна асууна.

— Нүүжэ ерэгшэдээ орходоо яһала дээшэ болоо даа,—гэжэ Бутид хээтэй дуугарна.

О, фермые даагшын ажал ехэ даа. Арбан зургаан һаалишадай ажал эмхидхэхэш. Үшөө гурбан адуулгашан үдэр һунигүй ээлжээгээр мал адуулха. Тэдэнэй эрилтэ баһал хүндэтэй. Нажарай халуун хаһа соо һүеэ гашалгаха болоо һаа бузар гээшэ. Городһоо һүнэй машинын ерэтэр, баагтай һүнүүдээ хаана хэхэбши? Мүнөөхи сарай доогуур урдадаг һубагай уһан халуунда бүлеэдэшэхэ ха юм. Тиимэһээ Ольга Дабаевнагай бага бэшэ оролдолгоор үнеэдэйнь хорёоһоо холо бэшэ зайтай газарта худаг малтагдаад, һү хадагалха юумэн түхеэрэгдэжэ байна.

— Юрэдөө холодильнигыемнай түргөөр барюулагтыл даа,—гэжэ үглөөгүүр парторгдо Гармаева хэлээ юм.

— Һаяар дууһуулхабди,—гэжэ тэрэнь найдуулаа.

Мүнөөдэр лэ ехэ һүн һаагдаа һаа, дүүрээ гэхэгүйш. Үнеэдээ бултыень зайлада оруулха шухала. Харин эндээ искусственнаар үрэжүүлхэ пункттай боложо амарагдаа. Ямар үнеэн хэзээ тугаллахаб гэжэ мэдээд байхадаа, ядаха юумэн үгы ааб даа. Хойто жэл гүүртэдэмнай нэгэшье һубай үнеэн байха ёһогүй гэжэ Гармаева нүхэдтөө ойлгуулдаг. Өөрөө техник-осеменатор ябаһан хадаа, тэрэ асуудалда гол анхаралаа хандуулдат ха юм.

— Үнеэдэй гү, али нарай тугалай үбшэлөөшье һаань, манай Ольга Дабаевна аргалжархиха лэээ,—гэжэ һаалишад хэлсэдэг. Үнэхөөрөөшье Гармаева ветеринар мэргэжэлтэй. Долоодохи классай һүүлээр Сэлэнгын хүдөө ажахын нэгэ жэлэй һургуули дүүргэһэн юм. Тиигэжэ Ноёхон нютагһаа иишэ эльгээглээ. Тэрэ гэһээр үни болоо даа. Эндэ хүбиингаа жаргал олоо, үри бэенэрээ үдхөө.

— Юунэй тиимэ һайн ветеринар байха һэмбиб даа. Юрэдөө анхандаа мэргэжэһэн юумэшни мартагдаад орхихогүйл юм гү даа,—гэжэ Ольга Дабаевна энеэдэг...

Үдэшэ оройхон болотор хүдэлөөд, фермые даагша һөөргөө хотон руугаа яараба. Үглөөгүүр эртэ райкомой пленумдэ ошохо хэрэгтэй бшуу.

Ц. ДОНДОГОЙ,
манай корр.

ОЛООРОО ҺУРАНА

Партиин Түнхэнэй райкомой гэшүүдэй һуралсал һонирхолтойгоор үнгэргэгдэнэ. Тэдэнэр квартал бүхэндэ нэгэ дахин сугларжа, тусхай лекцинүүдые шагнадаг, дүй дүршэлөө хубаалдадаг юм.

Һаяхан райкомой гэшүүдэй ээлжээтэ һуралсал болож үнгэрбэ. Тэдэнэр залуушуулые хүмүүжүүлгын асуудалнуудаар философско эрдэмэй доктор, профессор И. С. Коной лекциие ехэ һонирхон шагнаа. Экономическа эрдэмэй доктор, профессор Б. П. Орлов Сибириин ерээдүйн хүгжэлтэ тухай хөөрэжэ үгөө.

И. ПОЛХОНОВ,
КПСС-эй Түнхэнэй райкомой таһагые даагша.

ЗААХАН ЗУРАГЛАЛ

ДААБАРИ ДҮҮРГЭНГЭЭ...

МТФ-е даагша Владимир Соктоев эдэ үдэрнүүдтэ ехэ сүлөөгүй. Нюурынь наранай элшэдэ шарагдажа харлашанхай гэхээр. Бэень һалхи һэбшээндэ шобто үлеэгдэн, хүнгэхэн болошоһон хэбэртэй.

— Хүсэдшье эдеэлхээ болишонхой, торожо унатараа ябана,—гэжэ Соктоев тухай түрэлэйнь хүнүүд хүхюутэйгээр хэлэхэ.

Үнэхөөрөөшье Владимир Соктоев нэгэ дуулахада, Баян-Голоор ябаһан байха, удангүй—Зүүн-Бэедэ харагдаа һэн гэлсэхэ. Хэдыдэ МТФ-дэ ажал хэдэг юм бэ гэжэ һонирхоходо, тэндээ заатагүй ороод гараһан һаалишадтаяа, малшадтаяа хөөрэлдэһэн һурагтай байха. Фермын хүдэлмэрилэгшэдэй эрилтэ саг соогоо хангагдана, дутуу дунданууд усадхагдана, ехэ һү абалгын асуудалнууд саг дары шиидхэгдэнэ...

Теэд фермые даагша юундэ хаа хаагуур харгылдаг, унаһан малгайгаа абаха сүлөөгүй ябадаг болоһон юм бэ? Колхозой правлениин бэ партийна организациин шиидхэбэреэр коммунист Соктоевто набшаһата тэжээл бэлдэлгые эмхидхэхэ харюусалгата даабари үгтэһэн шуу. Энэ даабариһаа нүхэр Соктоев арсаагүй. Яажа арсахаб? Партиин гэшүүн хүн ха юм даа...

Набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэдэ малшад, һурагшад эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Мүнөө дээрээ Бэлшэр, Баян-Гол, Зүүн-Бэе гэжэ һууринуудта арба гаран тонно набшаһата тэжээл һайн шанартайгаар сутлуулагдаа. Бүхы дээрээ Захааминай аймагай «Победа» колхозойхид 35 тонно набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ түсэбтэй юм.

—Түсэбөөр хараалагдаһан даабари хүсэд дүүргэгдэхэ,—гэжэ Владимир Соктоев хэлэнэ.

Коммунист Соктоевой үгэ ажал хоёр заяандаашье алгасадаггүйл!

Д. БАЛДАЕВ.

МҮНӨӨДЭР—ЗАГАҺАШАДАЙ ҺАЙНДЭР

Байгал далайн гоё һайханда хэн омогорходоггүйб. Аяар тэрэ холоһоо эбхэрэн ерэһэн долгидой наадан, номин хүхэ огторгойн үнгэ...

Һонирхомоор юумэн эндэ барагдашагүй. Хүнэй анхарал татама юумэн гэхэдэ, нангин далайн баялигые арадай аша туһада асарагша загаһашад, ажалша худэр зонууд.

Бидэ һаяхан Байгалай загаһашадта ошожо ерээбди. Һалхи шуургатай хоёр үдэрэй һүүлээр загаһашад Байгал далайдаа гаранхай. Далай хүсэд номгороогүй, үүлэтэй, һалхитай...

— Омоли ехэ гүнзэгыдэ ябана. Губшуурай табигдаһан эрье шадар дүтэлнэшьегүй. Заримдаа загаһашаднай далайһаа хоосоорш бусана,—гэжэ Кабанскын загаһанай заводой директор Г. Н. Трескин хөөрэнэ.

Теэд загаһа баригшад, заводой хүтэлбэрилэгшэд гомдолгүй. Тэдэнэй ажал иимэ ха юм. Зари[...] даа талаан тудажа, баян олзо[...] далайһаа бусадаг. Заримдаа ом[...] лиһоо ондоо түрэлэй загаһан б[...] ригдаха. Гэбэшье зунай эхил[...] һээ хойшо даабари дүүргэгдэж[...] байһаар. Заводой коллектив заг[...] һа бариха 2-дохи кварталайнг[...] түсэб 150 процент дүүргээд, т[...] сэбһөө гадуур 190 центнер заг[...] һа барижа, өөһэдынгөө һайнд[...] рые угтажа байна.

Иван Алексеевич Коневой да[...] даг бригада заводой загаһашад[...] дунда дэлгэрһэн социалис мүр[...] сөөндэ эрхимлэнэ. Иван Андре[...] вич Суворовой хүтэлбэрил[...] бригада июнь соо даабариһаа г[...] дуур баһал олон центнер загаһ[...] барижа, бэлэдхэлэй пунктда т[...] шаагаа. Иннокентий Афанасьев[...] Гашевай бригада олзотой һа[...] ябана. Тус бригадын гэшүү[...] Россин Федерациин загаһашад[...] дунда шалгаржа, 2-дохи һуу[...] эзэлээ, мүнгэн шанда хүртөө.

ОМОЛИИН ТАРГАНИИЕ ОЛЗОЛООШОД

Далай тээһээ үлеэһэн хүйтэбэр һалхин катерай түргэдэхэ бүри шангадана. Алдарта Баргажан мүрэн урда, хойто хадануудһаа бадарлан суглууһан уһаяа хүндэшэ хүбүүнэй ёһоор буурал эсэгэ Байгалдаа бэлэглэнэ...

Хилман хушуунай урда бооридо хүрэхэдэмнай, загаһашад үшөө ерээдүй байба. Далайһаа үргэлжэлөөд, үдхэн тунга ногоон тужа. Хадын оройдо хайлаадүй саһан ялбайн харагдана. Загаһашадай байра заһаха хэдэн дархашуулые буулгаад, Хилман хушуугаа тойрон саашаа тамарнабди. Ямар гоёб эндэхи байгаали. Хүжэ ногоон тужа, тэрээнһээ дээшэ хангил хабсагай, зарим шобхо оройнуудтань мульһэршэһэн саһан дэнзэ сайбалзана.

Бидэнэй һуужа ябаһан «Отважный» катер хойно баржа шагтагаланхай, арюухан далайн нуга булангуудаар омолиин тарганиие олзоборилхоо тарашаһан загаһашадай бригадануудые бэдэрэн оложо, тэдэнэй бариһан олзые суглуулан, загаһанай заводто асаржа тушааха зорилготой шадал мэдүүлэн тамарна.

Байгалай Хилман хушуун гэжэ хахад аралые тойрон нилээд удаан тамарагдаба.

— Одооншье Хурбэлигнай харагдабал хадаа,—гээд маанадтай сүт гэртээ бусажа ябаһан загаһашан Евдокия Санжиева шалаһан, эсэһэн янзатайгаар хэлэбэ.—Яригта, Улан нютагуудта хони яма үдхэдэг адуушал малша хүн байһанаа һүүлшын арбан табан жэл соо Байгалай загаһашан болоһон тухайгаа тэрэ далай дээгүүр тамаран ябаха зуураа хөөрэбэ. Хурбэлигэй загаһашадай ажабайдалһаа яһала һонинишье юумэнүүдые дуулабабди.

Шифер хушалтатай хори, гушан гэрнүүд хада далай хоёрой хабшалда хоргодоно. Хурбэлигэй причалда маанадай бууха үедэ бороо хараан болоод байба. Загаһашадай моторно онгосонууд эндэ тэндэһээ удаа дараалан причалда ерэжэл байна. Түрүүлэн ерэһэн онгосоор Василий Скосырскиин бууа бууба. Тэдэнэр Баргажанай аймагай «Байкалец» колхозой загаһашад. Тамара һамганиинь энеэбхилэн:

— Мүнөөдэрэй олзо яһала бараг гээшэ ха. 8 хайрсаг тухай алтана, булуусхэй (язь), сурхай, ялаагана баряабди. Харин омоли үсөөн тудаа,—гэнэ. Хүдэр шинираг бэетэй Василий Егорович загаһатай хайрсагуудаа ябаган тэргэдэ тээгээд, екладта абаашажа тушаамсаараа, яаралтайгаар онгосодоо һуугаад ябашаба.

Баргажанай адагай загаһанай заводой түрүү бригада гэжэ тоологдодог Иван Петрович Малогрошовой загаһашад буужа эхилбэ. Дунда зэргын бэетэй, зэд мэтэ хүрилшэһэн шарайтай хүниие заажа, энэмнайл мүрысөө үүсхэгшэ Иван Петрович бээрээл байна гээд, заводой түлөөлэгшэ Малогрошовтой намайе танилсуулба.

— Ажал бараг ябана даа. Олзо һайн. Загаһашаднай өөһэдынгөө һайндэр хүрэтэр 80 центнер загаһа түсэбһөө гадуур бариха уялга абаа һэн. Тэрэнээ июнь соо дүүртээд, мүнөө түсэбһөө гадуур 250 центнер тушаагаад байнабди. Минии бригадада ажалда дуратай, шунал ехэтэй загаһашад олон. Тэдэнэй дунда эсэгэ хүбүүн хоёр—Анатолий, Григорий Худяевтаниие, аха дүүнэр—Нима, Петр Патрахеевтэниие дурдажа болоно. «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнагдаһан Николай Соколов хара багаһаа хойшо загаһашан ябаһан хүн. Тэрэмнай загаһанай хаана суглараһые унхидаад мэдэхэ шахуу болонхой хүн гээд яралгүйхэн хөөрэнэ.

Загаһашадай тосхон Хурбэлигтэ ехэ багагүй бултa загаһашалдаг хүнүүд ажаһууна. 15—16 наһанһаа эхилээд лэ, дала гаратараа Байгалай долгиндо үлгыдүүлэн, загаһашанай эрэлхэг зоригто ажал эрхилдэг зонуул. Эгээн аха заха загаһашан Александр Павлович Меньшиковтэй уулзабабди. Мүнөө жэл дала наһа гүйсэбэшье һаа, тэрэ үшөө сарюун шанга зандаа. Нюдэнэйнь хараса хурса, гарнуудынь үшөөл шандааһатай. Июнь соо хорёод центнер загаһа баряа.

— Загаһашадые хээрын сэнгэлигтэ, далайн дуулимда сэнгэжэ ябаашад мэтээр зариман һанадаг гээшэ. Тиимэшье бэшэл ха даа. Далайн гүнзэгыдэ ябаһан загаһа шүүрдэжэ абахын тулада олон жэлэй дүршэл, шадабари мэргэжэл хэрэгтэй. Заримандаа ехээршье барихаш, хүхюутэй зугаатай бусахаш. Заримандаа норожо даарашоод, хооһоншье бусаха ушар байдаг лэ гээшэ,—гээд Анатолий Григорьевич Худяев хөөрэнэ.

Баргажанай адагай загаһашад ажал хэрэгтээ амжалта түйлан, зальналта һайндэрөө энэ жэлдэ угтаба. Шэнэ табан жэлэй гурбадахи жэлдэ загаһа бариха түсэбөө декабриин нэгэндэ дүүргэхэ гэһэн уялга тэдэнэр абанхай.

Баргажанай загаһашад хэлэһэн үгэдөө хүрэнэ. Баригдаһан центнер загаһанай өөрынь үнэ доошолуулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаринууд үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Эдэ бүгэдын ашаар байгша оной түрүүшын хахад соо 106 мянган түхэриг алмагдаа.

Иимэ амжалта Баргажанай загаһашад яагаад түйлааб гэхэдэ, тэдэнэр губшуур табилгада ажалай түрүү арга — лебедконуудые хэрэглэдэг болоо. Тэрэниие эрьедэ, далай дээрэ ямаршье гүнзэгыдэ жэлэй дүрбэн сагта хэрэглэжэ болохо юм.

С. БАДМАЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Далайн губшуур гаргагдажа байна. 2. Олон загаһанай баригдаһанда загаһашад урматай. 3. Загаһа ариягадаг мастернууд А. Марченко, Е. Попова (зүүн гарһаа) магтаалтай.

П. БУРМАКИНАЙ фототекст.

Хонидой үүлтэр һайжаруулха

ХУРЬГАН ХУСА—ҺҮРЭГЭЙ ДЭЭЖ[...]

Гушаад жэлэй туршада нютагай хонидой үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри ябуулагдажа, республика дотор абтадаг нооһоной ехэнхи хубинь нарин, нариб тар болгогдоо. Хонин бүриһөө хайшалагдадаг нооһон хоёр дахин дээшэлжэ, 1967 ондо 2,8 килограммда хүрөө.

Теэд нарин нооһотой хониһоо абтадаг «сагаан алтанай» энэ хэмжээн тон бага гээшэ. Энэ дүнгөөр һанаагаа амарбал, мүнөө байһан хонидой шанар улам доройтон муудажа, ашаг шэмэнь заатагүй доошолхо гэжэ һэжэглэмээр. Юундэб гэхэдэ һүүлэй арбаад жэлэй туршада нарин нооһотой 3-дахи, 4-дэхи классай хонидой тоо үсөөрнэгүй бшуу.

5—6 жэлэй урда Мухар-Шэбэрэй, Баргажанай болон бусад аймагуудай олонхи ажахынуудта хонин бүриһөө 3 килограмм, Борьёогой совхоздо—3,6—3,7 килограмм нооһон хайшалагдадаг һаа, мүнөө болоходо энэ дүн алдагдаа.

Нарин нооһотой аад, 2—2,5 килограмм нооһо гарадаг хонидтой ажахынууд республикадамнай олон. 1963 ондо колхоз, совхозуудай гүрэндэ тушааһан нооһоной гурбанай нэгэ хубинь дан нарин гэхэ гү, али 64-һөө дээшэ шанарай байһан аад, нёдондо тэрэнь улам дээшэлжэ, бүхы нооһонойнь гурбанай хоёр хуби болошоо. Эдэ баримтанууд хонин һүрэгэймнай доройтон муудажа, нооһонойнь түргөөр, үлүү гарама нарин болложо байһые харуулна.

Нютагай үүлтэрэй хонидой нарин нооһотой болохотой хамта, доройтон муудажа захалһые урдаа барижа, хонидоо һөөргэнь шэрүүн нооһотой болгохые һэдэхэ ёһогүйбди. Харин бодото хэрэг дээрэнь хаража үзөөд, түрүү дүй дүршэл хэрэглэжэ, һайн шанартай нарин нооһо үгэдэг хонидтой болохын тула оролдохо бологдоно.

Хонидой нооһоной зарим тэды шэнгэржэ захалһаниие обёоронгүй байхын аргагүй. Энээнэй түрүүшын шалтагаан гэхэдэ, малаа тэжээлээр хүсэд хангажа шадангүй, гансал хонидойнгоо тоо толгой олошоруулхые оролдонобди. Түрэхэ хонидоо муугаар эдеэлүүлээд, хурьгадыень тулюур тэжээл дээрэ түлжүүлһэнһээ энэ болоно. Тиимэһээ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ асуудал эгээл түрүүн шиидхэгдэхэ зэргэтэй. Хонин бүридэ тэжээлэй 200—300 единицын хэмжээнэй хоол бэлэдхэгдэхэ ушартай. Отара бүхэнөө намаржаануудта байлгажа, һайса бэлшээн таргалуулха эрилтэ табигдана.

Шэнгэн нооһотой, доройтон муудаһан шэнжэтэй хонидой бии болодог үшөө нэгэ ушарые усадхаха гээшэ мүн лэ шухала. Шэнгэн нооһотой, уршалаагүй арһатай 3-дахи классай хусануудай үрөөр хонидые үрэжүүлхэдэ, түлынь томо хонин болоходоо заатагүй богонихон бэетэй, гэдэһэндээ нооһогүй шахуу, нимгэн шэхэтэй, богони аад, буржагар нарин нооһотой байдаг юм. Иимэ хонин убэлдөө гарзалаагүй һаа, 1,5 килограммһаа ехэ бэшэ нооһо үгэдэг гэжэ хонишод һайн мэдэдэг.

Тиимэһээ мүнөө үедэ колхоз, совхозуудта байһан 8 мянган хусануудые бонитировкын ёһоор шалгаад, нэгэдэхиһээ доошо класстайнуудынь мяха бэлэдхэлэй пунктда тушаагдаха болоно.

Ондоо областьнуудһаа үүлтэртэ хусануудые худалдажа абабашье, ажахынуудта хусанууд дутана. Хонин һүрэгөө хусануудаар хүсэд хангахын, нютагтаа саашалань үсхэбэрилжэ боломоор түхэлэй хонидой һайн шанарые бэхижүүлхын тула хэрэгтэй соонь хурьган хусануудые олоор илгажа абаад, зоотехническэ дүримэй ёһоор түлжүүлхые ажахы бүхэн хүсэхэ зэргэтэй.

Мүнөө республикымнай к[...] совхозуудта 1967 оной 4 [...] гаран хурьган хуса түлжүү[...] нэ. Борьёогой совхозой 115 [...] ган хусын тус бүриин [...] нүүр дунда зэргээр майн [...] 60 килограмм болоо. Адууһа[...] искусственна аргаар үрэжүү[...] станциин 616 хурьган х[...] тус бүриинь шэгнүүр 52[...] килограмм болоно. Эдэ муу [...] дүнгүүд. Нёдондо иимэ хус[...] 6—7, зарим нэгэниинь 2 [...] грамм нооһо үгөө һэн.

Гэхэтэй хамта ажахы бү[...] түлжүүлэгдэжэ байһан ху[...] хуса бүхэнэй шэгнүүр адли [...] Республика дотор түлжүүлэ[...] байһан 4 мянган хурьган хус[...] дай хахадһаа ехэнхи хубинь [...] тэжээл дээрэ харууһалагдаһ[...] боложо, зоотехническэ эрилт[...] нэгэдэхи класста хүрэнэгүй.

Ойрын 2—3 жэл соо респ[...] ка дотор саашадаа үсхэбэри[...] хэ түхэлэй 3—4 мянган ху[...] хуса түлжүүлэгдэхээр хараа[...] на. Тиихын тула мүнөө [...] 9—12 мянган эрэ хурьгад[...] гажа, эхэһээнь һалгааха [...] 30 килограммһаа дээшэ шэг[...] тэй болгохо шухала. Бэшэ ху[...] дынь заһагдажа, ондоо о[...] абаашагдаха юм. Үүлтэртэ [...] болохо хурьгад жэлтэйдээ 50 [...] лограммһаа бага бэшэ шэгнү[...] боложо, удаадахи жэлдэнь ш[...] рээ 25—30 килограммаар [...] хэ ёһотой.

Хони олоор үсхэбэрилдэг [...] республикада нооһоной шана[...] жаруулха гээшэ эгээл шухал[...] рэг мүн. Тиимэһээ эрхим шан[...] нооһотой эрэ хурьгадаа шэлэ[...] гажа, нялхаһаань хойшо һа[...] харууһалжа, һайн хүсатай [...] хын тула бултанай оролдо[...] ерээ.

М. ИЛЬИ[...]
Улаан-Үдын племстанц[...] директ[...]

ҺУРАГШАДАЙ ТУҺАЛАМЖА

«Сагаан алта» ехээр абажа, артелиингээ олзо доход жэл бүри арьбадхажа байдаг Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз хонин һүрэгэйнгөө тоо толгой нёдондонойхиһоо 4000-гаар олошоруулжа, 32 мянганда хүргэнхэй. Хонидойнгоо нооһо богонихон болзор соо эрхим шанартайгаар хайшалжа, һайн сэнгээр тушаахын тула хайшалалгын пункт 2 газарта эмхидхэгдэнхэй. Зургаан-Дэбэдэ—50, Түхэмдэ 25 хайша үдэр бүри худэлнэ. Пунктын машинкануудые таһалгаряагүй хүдэлгэхын тула колхозой гэшүүд жэл бүри 8—10 классай һурагшадые нооһо хайшалуулжа һургадаг, ажалынь алишье талааранъ урмашуулдаг заншалтай. Эдэ үдэрнүүдтэ һурагшад хайшашанаар ажаллажа, элдэб шанда хүртэнэ. Гурбан хоногой туршада 25—50 хони эрхим шана[...] гаар хиргаһан хүн 15 тү[...] мүнгэн шанда хүртэнэ, пу[...] ханын газетэдэ гарана. Хо[...] нооһо хайшалалганда һураг[...] дундаһаа Бимба Тулошов, [...] рий Магбунов, Валя Лу[...] Нина Балданова. Дармажан [...] туев гэгшэд түргэн, бэрх[...] илгарна.

С. БИЛИКТУЕ[...]

СОВЕТ ЗАГАҺАШАД— ДЭЛХЭЙН ОКЕАНУУДААР

СССР-эй загаһанай ажахын министрэй орлогшо Георгий ЕЛИСЕЕВ Хэблэлэй һониной агентствын тусхай корреспондент Олег Морсковтой хөөрэлдөө

Географическа карта. Карта хэрэглэхэгүй журналист гэжэ байдаггүй шахуу. СССР-эй арадай ажахын ехэ һалбари, илангаа загаһанай промышленность тухай хэлэхэ болоо һаа, тэрээнгүйгөөр аргагүй. Тиимэһээ министрэй орлогшо журналист хоёрой хөөрэлдөөншье картаһаа эхилбэ.

...Дэлхэйн бүмбэрсэг. Сэнхир хүхөөр шэрдэгдэһэн заха хизааргүй океанууд. Дээгүүрнь хойто полюсһоо урда полюс хүрэтэр загаһа олзоборилдог судна, тамардаг завод, кит агнадаг бааза. Эрдэм-шэнжэлгын ба олзоборилгын суднануудай дүрсэнүүд зурагдаатай.

— СССР-эй загаһа олзоборилгын флот дэлхэй дээрэ эгээн олонь ба томонь юм,—гэжэ Георгий Елисеев хэлэнэ.—Суднануудайгаа тоогоор японецууд манһаа үлүү, харин техническэ түхеэрэлтээр манниие хүсэхэ гүрэн үгы. Океануудаар хэдэ мянган томо судна—траулер, сейнер, загаһанай-консервын завод, кит агнадаг суднанууд саг үргэлжэ ябадаг.

СССР-эй загаһа олзоборилгын флодой техническэ талаараа һайнаар түхеэрэгдэнхэй, ашаа тээхэ аргаар ехэ, судна бүхэн дээрэнь загаһашадай ажаллаха, амарха эрхим байдал хангагданхай байһанайнь ашаар корабльнууд хэдэн һара портдо оронгүй ябаха аргатай.

— Франци, Итали, Швеци гү, али ФРГ-гэй верфьнүүдтэ манай суднануудые барюулха захяа хэхэ бүхэндэмнай «Юу захяа гээшэбта: энэтнай амаралтын гэр юм гү, али загаһа агнаха судна гү?» гэһэн нэгэл асуудал байдаг,—гэжэ министрэй орлогшо хөөрэнэ.

Океануудта загаһа агнадаг совет судна бүхэн дээрэ хүндэ ажал хэһэнэйнгээ удаа хүнүүдэй һайнаар амарха бүхы эрхэ байдал хангагдана. Кинозал, библиотекэ, заочно дунда һургуули, техникум, институдууд совет загаһашадай мэдэлдэ байдаг. Загаһашад нэгэ гү, али хоёр хүнэй каютануудта соо байрладаг. Газарһаа, гэр бүлэһөө холо үни удаан ябанабди гэжэ һанахагүйгөөр загаһашадаа байлгахые оролдонобди.

Загаһашадай һайндэрые 700 мянга үлүүтэй зон тэмдэглэхэ юм. Энэмнай гансал далайда загаһа барижа ябаа хүнүүдэй һайндэр бэшэ. СССР-тэ 200 мянга шахуу загаһашад-моряганууд бии. Эдэндэ туһалдаг порты, худэлмэришэд, эрдэмтэд, конструкторнууд, инженернүүд, экономистнууд мүн лэ һайндэрлэхэ юм.

Үнгэрэгшэ жэлдэ бидэ 65 миллион центнер загаһа, креветкэ, краб, далайн капуста мэтын бусад продуктнуудые олзоборилон оложо бүйлуулһан байнабди. 1970 он болотор энэ тоо 80 миллион центнерһээ дээшэ гараха.

Загаһа барилгын улам бүри ехэ боложо байһаниинь гансал суднануудай олон болоһонһоо гү, али техническэ талаараа һайнаар хангагдаһанһаань бэшэ, мүн загаһа бариха шэнэ районуудые, баазануудые саг үргэлжэ бэдэржэ, ашаглажа байдагһаа уламжална. Манай ажал ябуулгын энэ хоёр шэглэл хоорондоо нягта холбоотой.

Портдо оронгүй далайда ябаха болзоройн ута болохо бүри эгээн холын булангуудаар агнаха арга олдохо байна.

Мүнөө Ленинградай Адмиралтейскэ заводто 44 мянган тонно уһа түрин тамарха «Восток» гэжэ бааза баригдажа байнхай. Тэрэнэй борт дээрэ агналгын эгээн һайн зэр зэмсэгүүдээр хангагдаһан 14 багахан судна байха. «Восток» баазын үйлэдбэриин цехүүд сүүдхэ бүхэндэ 300 тонно хүрэтэр загаһа болбосоруулха болоно.

Оронойнгоо судна бүтээгшэдтэ мүн ондоо түхэлэйшье баазануудые захинхайбди. Эдэ баазанууд загаһа агнадаг газарнуудаар хүдэлхэ траулернуудта шухала холодильнигуудтай, заһабарилгын мастерскойнуудтай тула, тамардаг причалнууд гэхээр юм.

— Харагтыгши даа,— гэжэ Георгий Елисеев картада дүтэлбэ,—бидэ Атлантиин океанһаа загаһа ехээр баринабди. Гэбэшье загаһан саг үргэлжэ байраа һэлгэжэ байдаг, тиимэһээ загаһа бариха шэнэ газарнуудые бэлдэнэбди.

— Загаһа барилгада арьбадхалгада заха гэжэ байха гү?

Далайн арга, боломжо туйлай ехэ,—гэжэ Елисеев хэлэбэ. — Бүгэдэндэ хүрэхэ загаһан бии байха. Дэлхэйн загаһанай нөөсэ 500 миллион тонно үлүүтэй болоно гэжэ эрдэмтэд тооложо гарганхай. Харин мүнөө бүхы гүрэнүүд жэлдээ 500 миллион тонно загаһа барина. Загаһа барилга зүбөөр эрхилээ һаа, загаһанай тоо үсөөрхэгүй. Зүгөөр, эзэн бусаар загаһа баригшарнууд үзэгдэнэ. Тэрэниие эрид буруушаадагбди. Зүбөөр, эрдэм ухаанай заабариин ёһоор загаһа барибал, ямаршье гүрэн загаһа бариха флодоо ехэ болгохо аргатай гэжэ тоолонob.

— СССР-эй загаһанай ажахые хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд ямар гээшэб?

— Минии һанахада, гурбан шэглэл бии байна,—гэжэ Елисеев хэлэбэ.—Нэн түрүүн, океанда загаһа агналгаяа үргэдхэхэ, тиихын тула суднануудай тооe олошоруулха, флодой хүсэ нэмээхэ, шэнэ, мэдэгдээгүй районуудые оложо ашаглаха. Энэмнай мүн лэ дэлхэйн загаһанай нөөсые хоошонь оруулхагүй аргануудай нэгэн болохо байна. Советскэ Союзай дотоодын уһа голнууд, нуурнууд болон сөөрэмүүдээр загаһа үсхэбэрилгэдэ ехэ анхарал табинабди.

Дээрэ хэлэгдэһэнэй ёһоор, 1970 ондо совет арадта 80 миллион центнерһээ дээшэ загаһа үгэхэ ёһотойбди. Загаһа барилгын саашадаашье нэмэхэ байһаниинь хэлсээнгүй. Консервэнүүдһээ гадна, магазинуудта амиды загаһан, загаһанай мяхаар хэһэн бусад зүйлнүүд байдаг болохыень х[illegible]эбди.

— Дээгүүр мэргэжэлтэй кадрнуудые бэлдэлгэдэ ехэ анхарал хандуулнабди,— гэжэ Елисеев онсолон тэмдэглэбэ.—Мүнөө Советскэ Союзда 5 дээдэ, 25 дунда һургуули загаһанай промышленностиин мэргэжэлтэдые ихтиолог, загаһа баригшад, судна жолоодогшод, электригүүдые бэлдэнэ. Загаһашадай үдэр—манай студентнэрэйшье һайндэр. Эдэнэй олониинь һураханһаа урид загаһа агнажа ябаһан зон. Олон тоото студентнэр-заочнигууд далай дээрэ һайндэрөө угтахань.

(АПН).

КОЛХОЗУУДАЙ ТУҺА НЭМЭРИ

Дэлхэйн бүхы далай, мүрэнүүд дээгүүр шахуу. Каспи, Балтика, Сагаан, Баренцова далайнууд дээгүүр, заха хизааргүй Эхэ оромнай нуур, мүрэнүүд дээгүүр загаһашадай зугаа мүнөөдэр зэдэлнэ. Сэнхир дайдын эзэд, эршэ зоригтой мэргэжэлтэд һайндэрлэжэ байнхай.

Загаһашадай ажал хүндэшье, хүндэтэйшье. Үбэлэй, зунайшье үедэ, шуурган һалхитайдашье тэдэнэр түрэл газарһаа холо, далай дээрэ хүшэр ажалаа дүүргэжэ ябадаг. Тэрэ тоодо манай республикын загаһашад һайндэрөө амжалтатайгаар угтажа байһан тухайгаа Эхэ орондоо элидхэнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ мотоорнуудай абяан Байгал далай дээгүүр заашье замханагүй. Загаһа барилгын колхозууд, бригадануудай гэшүүд абаһан уялгаяа нэрэ солотойгоор дүүргээ. Колхозууд хахад жэлэй түсэбһөө гадуур 1000 шахуу центнер загаһа тушааба. Энэ жэлдэ урда жэлэйхинүүдтэй сасуулхада, загаһа барилга жэгдэ һайнаар, эмхитэйгээр ябуулагдажа байна. Урдань загаһа барилгын олонхи колхозууд гүрэнэй түсэб дүүргэлгэгүй гарза хохидолдо орогшо бэлэй. Омолиһоо ондоо загаһа баридаггүй шахуу байгаа.

Нёдондо Баргажанай аймагай «Байкалец» колхозой гэшүүд түрүүшынхеэ жэжэ түрэлэй загаһа бүхэли жэлэй туршада барижа гараа. Дүй дүршэлтэй загаһашад В. Федоровой, В. Седуновой хүтэлбэрилһэн бригаданууд зунамарай үеын даабари холо үлүүлһэн юм. «Байкалец» колхоз жэлэй түсэбһөө гадуур 800 центнер загаһа барижа тушааһан байна.

Республикымнай ондоо колхозууд тэдэнэй дүй дүршэл халан абалсаа. Баргажанай аймагай «Путь Ленина» колхозой гэшүүд загаһа барилгын зунай хаһа сагай эхилхэтэй сасуу Баргажанай, Чивыркуйска тохой гаража, жэжэ түрэлэй загаһа барижа эхилээ. «Путь Ленина» колхозой загаһашад июнь соо 435 центнер тэрэ тоодо 13 центнер омоли барьяа. Тус колхоз жэжэ түрэлэй загаһа ехээр барижа, гээгдэлһээ гараа. «Байкалец» колхозой гэшүүд урда мэтээр социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ жагсаһан зандаа. Хахад жэлэй түсэбһөө гадуур 400 центнер һайн шанартай загаһа тушааһан байна. Жэлэй хоёрдохи хахадые мүн лэ эмхитэй һайнаар эхилээ. Кабанскын аймагай «Прибайкалец» колхоз хахад жэлэй түсэб холо үлүүлэн дүүргэнхэй. Мүн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд омоли бариха хахад жэлэй даабаряа болзорһоонь урид дүүргэбэ.

Жэлэй түрүүшын хахадай үрэ дүн һайн. Энэ дүн юу харуулнаб гэхэдэ. ажахы, бригадануудай ажалые зүбөөр эмхидхэбэл, зүбөөр түсэблэбэл, жэгдэ һайнаар хүдэлхэ, загаһа барилгые улам дээшэлүүлжэ болохо байна.

Байгал шадарай загаһа барилгын ажахынуудта олон бэрхэшээл, шиидхэгдээгүй асуудал тохёолдоно. Омоли үсөөрөө. Энэ ушар олон юумэнһээ дулдыдана. Промышленна зарим предприятинууд Сэлэнгэ руу үйлэдбэриин хаядаһа ехээр оруулна. Улаан-Үдын 60 гаран предприяти үйлэдбэриин элдэб үлэгдэл, тоһо гэхэ мэтые гол руу хаяна. Тиимэһээ омолиин түрьһэн, томожоогүй багахан загаһан олоор хосордог юм. Омолиин түрьһээ хаядаг голнуудаар модон уһ хуулагдажа байһаар. Ганс түрьһэ хаяха болоһон томо омоли 1960 онһоо хойшо олоор баригдаа. Шэгнүүрээрээ 600—800 грамм татадаг Сэлэнгын, Посольскын омоли үгы шахуу болоо.

Байгалай омоли, мүн ондоошье үнэтэ түрэлэй загаһа олошоруулха хойшолуулашагүй зорилго табигдаа. Энэ зорилго шиидхэхэ хоёр арга зам бии. Голнууд руу хаядаһа оруулхаа болихо. Тиигэжэ омоли үхэн олошоруулха арга хангаха. Загаһа үсхэбэрилгын заводуудые барижа, искусственна аргаар омоли, ондоо түрэлэй загаһа олошоруулха.

Загаһа үсхэбэрилгые эрдэм ухаанай, бодото байдалай гурима, шиидхэхэ шухала болонхой. Загаһанай ажахын Сибириин научно-шэнжэлгын институдай Байгалай отделени Улаан-Үдэдэ байгуулагдаба. Тус отделени ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой юм. Загаһа барилгын гурим һайжаруулха, загаһанай тэжээл тодорхойлхо, республикынгаа уһа сөөрэмүүдые шэнжэлхэ зорилго тэрэнэй урда табигдаа.

Загаһа барилгын зунай хаһа саг түлэг дундаа. Ажалай эмхидхэл һайжаруулха, суднануудые зүбөөр хэрэглэхэ шухала. Байгал шадархи загаһа барилгын колхозууд жэлэй түсэбһөө гадуур 1800 центнер загаһа бариха гэһэн уялгаяа дүүргэхэ байһандаа батаар этигэнэ.

И. БОЛДОГОЕВ,
«Байкалрыбакколхоз» союзай түрүүлэгшэ.

ХИЛЫН САДАНАҺАА

ТЕЛЕФОН * ТЕЛЕГРАФ * РАДИО

Мэргэнээр буудажа унагааба

ХАНОЙ. (ТАСС). Тодорхой тоо, баримтануудай ёһоор, Вьетнамай Арадай армиин зенитчигүүд Куангбинь провинци дээрэ американ хоёр самолёдые июлиин 8-да буудажа унагаагаа.

США 3033 самолёдоо Хойто Вьетнамда гээгээ гэжэ Вьетнамай информационно агентство мэдээсэнэ.

Атомна центртэ түймэр болобо

ТОКИО. (ТАСС). Японой Токаимурадахи (Ибараки префектура) атомна центрэй 2-дохи реакторай байдаг байшан соо июлиин 12-ой үглөөгүүр түймэр боложо, хинан шалгадаг панель шатаад, хүдэлмэринь зогсоогдоһон байна. Зол болоходоо, түймэрэй үедэ радиоактивна гэмтэл болоогүй гээд мэдээсэгдэнэ.

США-гай оборонын министрэй пресс-конференци

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США-гай оборонын министр Кларк Клиффорд июлиин 13-да түрүүшын шалгалта хэхэеэ Урда Вьетнам ошохонь. Июлиин 11-дэ болоһон пресс-конференци дээрэ энээн тухайдаа мэдээсэ. Сэрэгэй болон политическэ байдалые байра дээрэнь тодорхойлһоной удаа, ерэхэ неделиин һүүл багта Сайгоной зонхилогшо Тхиеу гэгшэтэй президент Джонсоной уулзаха газар—Гонолулада Клиффорд ошохо.

Американ сэрэгүүд, наагуур абахада, 1970 он болотор Урда Вьетнамда байха юм гэжэ оборонын министр мэдүүлбэ. ДРВ-гэй газар дайдые бомбодожо үргэлжэлхэ һанаашалгатай байһанаа Клиффорд мэдэрбэ.

Журналистнуудай асуудалнуудта харюусаха зуураа, министр США-гай уһан доогуур ябадаг атомна флодые үргэдхэхэ, һайжаруулха түсэбүүд тухай мэдээсэбэ.

БРАЗИЛИДАХИ БАЙДАЛ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Бразилиин президент Аргуо да Коста аюулгүй байдал сахиха национальна соведые зарлаба гээд ЮПИ агентствын корреспондент Рио-де-Жанейрэһээ мэдээсэнэ.

Энэ ушартай дашарамдуулан, ТАСС-ай шэнжэлэгшэ А. Козлов иигэжэ тайлбарилан бэшэнэ:

Мүнөө тэрэ совет дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байгаа асуудалнуудые нюуса байлгахын тула Бразилиин засагаархид али бүхы хэмжээнүүдые абана. Правительстводо эсэргүү буһалгаануудые орон дотороо дарахын тула яаралтай түргэн хэмжээнүүдые тус совет зохёожо байнхай гээд информационно агентствануудай мэдээсэлнүүд соо хэлэгдэнэ.

Студентнэрэй олоороо хабаадаһан демонстрацинууд бүхы томо городуудта болоо. Тэдээндэ гансашье студентнэр бэшэ, мүн хүдэлмэришэд, алба хаагшад, депутадууд болон сенаторнууд, мүнөөнэй гуримаар ханаагүй национальна буржуазин түлөөлэгшэд хабаадалсаһан байха юм. Полициинхидэй хэрзэгы ааша гаргаһанай эсэстэ 12 хүн алуулһан, хэдэн зуун хүн шархатаһан, мянга гаран хүн баригдажа хаагдаһан байна гэжэ даб дээрэхи баримтануудһаа элирбэ.

Олониитын энэ тэмсэлдэ хабаадагшад эрдэм гэгээрэлдэ мүнгэ һомололгые нэмээлгэхэ, үндэһэн соёл культурада Хойто-Америкын хамааралгые болюулха, тэдэнэрэй хиналта доро национальна һуралсалай гурим шэнэдхэн хубилгаха тухай США-тай хэһэн хэлсээ болюулха, полициинхидэй хашалта хэһээлтые болюулха, хаагдаһан хүнүүдые сүлөөлхэ, бүгэдэ ниитын һунгалта үнгэргэхэ, цензура болюулха, арад зоной экономическа хүндэ хүшэр байдал һайжаруулха эрилтэ табина. Сэрэгэй гурим журамай тогтоһоор дүрбэн жэлэй туршада олониитын тэмсэл угаа үргэн дэлисэтэй болонхой.

Энэ тэмсэлые дарахын тула засагаархид нюуса түсэб зохёогоо гээд «Жорнал до Бразил» гэжэ газетэ мэдээсэнэ. Тэрэ түсэбэй ёһоор, городой бүхы стратегическэ пунктнууд шанга харуул доро абтажа байна. Пулемёдуудаар зэбсэгжэһэн солдадууд буудаха захиралта абаба. Түмэр замай бэлшэртэхи гол харгы замуудта, «Лайт» гэдэг американ компаниин электростанцинуудта, нефть сэбэрлэдэг заводуудта, нефтьпроводуудта дүтэлжэ ерэһэн хүнүүдые, илангаяа боро хараанай боложо эхилэмсээр, буудахада болохо гэнэ.

Францин шэнэ правительство

ПАРИЖ. (ТАСС). Президент де Голль Францин шэнэ правительствын гэшүүдые баталаа гэжэ эндэ хуулитаар соносхогдоо. Премьер-министр Кув де Мюрвилль министрнүүдэй списогые президентдэ хүргэбэ.

Мишель Дебре — гадаадын хэрэгүүдэй министрээр, Раймон Марселен — дотоодын хэрэгүүдэй министрээр, Пьер Месмер — зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министрээр, Франсуа Ортоли — экономикын, финансын министрээр, Эдгар Фор — национальна гэгээрэлэй министрээр томилогдоо.

МАККАРТИ. „Хэдэн миллион американецууд үлэн хооһон байдалтай"

ВАШИНГТОН. (ТАСС). «Хэдэн миллион американецууд үлэн хооһоор байна. Америкэдэхи үлэсхэлэн байдал манай орондо тохёолдоһон эшхэбтэр муухай үзэгдэл болоно» гэжэ Демократическа партиин зүгһөө президентын тушаалда дэбжүүлэгдэгшэдэй нэгэн — сенатор Юджин Маккарти мэдүүлбэ.

Американ табадахи бүлэ бүхэн «үгытэй ядуу байдалда ажаһууна» гэжэ Маккарти хэблэлдэ зорюулһан мэдүүлгэ соогоо заагаа. США-гай үгытэй ядуу хүнүүд тон муу гэр байрануудтай, эрдэм болбосоролоор бага, медицинскэ туһаламжада хүртэдэггүй байна.

США-дахи үлэсхэлэн байдал, — гээд Маккарти онсолон тэмдэглэнэ,— американ обществын ёһо гуримда аюул тохёолдуулһан буһалгаануудай эшэ нүхэсэл болоно».

Сенаторай хэлэһэнэй ёһоор, шэнэ президент «үхибүүн, наһажаал хүн бүхэнэй үдэр бүри зүһэм хилээмэтэй байхынь тулада яаралтай программа хараалха зэргэтэй».

Иорданай голдо буудалдаан болоо

ЛОНДОН. (ТАСС). Буудалдаа зогсооxo тухай хэлсээе Израилиин тала дахинаа эбдэжэ, Иордан мүрэн дээгүүр гарадаг Мундаса хүүргэһээ хойгуур Иорданиин сэрэгэй тала руу июлиин 12-то пулемёдоор буудаа. Иорданиин сэрэг урдаһаань буудаһан байна гэжэ Иорданиин сэрэгэй командованиин түлөөлэгшэ мэдүүлбэ гээд Рейтер агентствын корреспондент Амманһаа мэдээсэнэ. Буудалдаан час тухай үргэлжэлөө.

Буудалдаанай үедэ Израилиин хоёр солдат шархатаһан байна гэжэ Израилиин сэрэгэй түлөөлэгшэ мэдүүлээ гээд хариин оронуудай агентствэнүүд Тель-Авивһаа мэдээсэбэ.

Буудалдаа зогсооxo тухай хэлсээе һүүлэй 12 часай туршада гурбадахяа эбдэбэ.

Хүсэрхэлгын город

НЬЮ-ЙОРК. ТАСС-ай корреспондент Л. Ядрошников иигэжэ мэдээсэнэ:

Алалсаан, хүсэрхэлгэ Нью-Йоркын ажабайдалай гол түхэл шэнжэнь болонхой. Бобби Роджерс гэгшэ Бронкседэ (городой районуудай нэгэн) оршодог байшангайнгаа хэрэлсы дээрэ июлиин 11-нэй үдэшэлэн гараад, хажуугаарнь үнгэрһэн хүнүүдые автомаадаар буудаба. Гурбан хүниие алаһан, нэгые шархатуулһан дары гэр соогоо хоргодоод, полициинхидые буудаба. Харанхы боломсоор гэрэй арын үүдээр гаража тэрьелээ.

Байгша оной түрүүшын таба һарын хугасаа соо Нью-Йоркдо болоһон гэмтэ ябадалые нёдондоной энэ үеынхитэй зэргэсүүлхэдэ, 25 процентээр олошорһон байна. Гэхэтэй хамта алалсаан эрид олошоржо, 31 процентээр нэмээ. Энэ жэлдэ Нью-Йоркдо бүридхэһэнэй ёһоор, 355 алуулагшадай 66 процентнь буугай тобшоор хорлюгдоһон байха юм.

Хуулиин проект буруу һүрөө

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США-гай конгрессэй сенадай юридическэ комисси Холбоото Штадуудта буу зэбсэг шангаар хинадаг болохо тухай хуулиин проект тушаа дуугаа үгэлгые таһалдуулба.

56 МИЛЛИОН КООПЕРАТОРНУУД

СССР-эй эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүгжэлтэ

Уласхоорондын кооперативна альянсда (МКА) ородог бүхы кооперативна организацинуудай эгээн олон тоотонь совет организаци болоно. СССР-эй эд хэрэглэгшэдэй коопераци табин зургаа миллион пайщигуудые нэгэдүүлнэ.

Хэблэлэй һониной агентствын корреспондент зарим асуудалнуудта харюусаха гуйлтатайгаар СССР-эй Центросоюзай түрүүлэгшэ, МКА-гай вице-президент Александр КЛИМОВТЭ хандаба.

— Эд хэрэглэгшэдэй кооперации Советскэ Союзай ниитын болон ажахын эгээн томо организацинуудай нэгэн мүн,— гэжэ Александр Климов хэлээ. Оронойнгоо бараанай эрьесын гушан процентнь кооперативна магазинуудые, столово, кафенүүдые дамжана. Мүнөө 360 мянга гаран магазин, худалдаа наймаанай газарнууд, ниитын эдеэ хоолой 65 мянган предприяти совет эд хэрэглэгшэдэй кооперацида хабаатай.

Колхознигууд, колхозуудһаа хүдөө ажахын үлүү гараһан продуктнуудые худалдан абаад, саашадань худалдалга манай ябуулгын ехэ һуурин эзэлнэ. Жэл бүри хүдөө ажахын 60 гаран зүйлэй продуктнуудые, түүхэй эд худалдан абанабди. Энэ халаа мяхан, сүт, овощ, хартаабха, үндэгэн, жэмэс, ноолһон, арһан болоно.

Советскэ Союз дотоорхи хилээмэ, булкын гушан процентые манай хилээмэ баридаг арбан тохон мянган пекарниһаа арад зон абана. Хэдэн жэлэй саада тээ жэмсэй консервэ үйлэдбэрилэлгэ эрхилаабди. Тиихын тула мүнөө үеын түхеэрэлгэтэй олон заводууд баригдаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ предприятинууд миллиард шахуу баанха консервэ гаргаа. 1967 ондо манай промышленностиин предприятинууд гурбан миллиард үлүүтэй түхэригэй продукци гаргаһан байна.

СССР дотоорхи кооперативна хүдөөгэй гүрэнэй саг үргэлжын туһаламжагүйгөөр иимэ ехэ хүгжэлтэдэ туйлахагүй байһаниинь ойлгосотой. Жэл бүри СССР-эй гүрэнэй банк бидэндэ капитальна барилгын ехэ урьһаламжа үгэнэ. Тэрэнь жэлэй нэгэ-хоёр процентын тоотойгоор үгтэдэг. Олонхи капиталис оронуудтахи кооператорнууд урьһаламжа абадаг болотой, теэд тоосоонойнь процент ехэ байдаг.

Бидэ шэнэ магазинуудые, столовонуудые, кафе, складуудые, промышленна предприятинуудые баһахэн һэльбэлтэдэ, барилгада орын хэдэн миллион түхэригэй мүнгэ гарганабди.

—Совет эд хэрэглэгшэдэй кооперациин харьяата ниитын эгээн ехэ эмхинүүдэй нэгэн бололгодонь ямар нүхэсэлнүүд туһалааб?

— СССР-эй кооператорнуудай ниитын социально-экономическа гол зорилго юуб гэхэдэ, хүдөө зоной ажабайдалай хэмжээе городойхидо улам дүтэрхы болгохо ябадал мүн. Кооперативууд городой түхэлэй гэрнүүдые өөһэдөө барихадань таряашадта туһална. Эдеэ хоолой, худалдаа наймаанай мүнөө үеын предприятинуудые баринабди.

Хүдөө нютагта пекарни байгуулхада, эхэнэрнүүдые хилээмэ бариха хүндэ ажалһаа хүнгэлнэ. Колхозууд, колхознигуудһаа хүдөө ажахын үлүү продуктнууд болон түүхэй эд худалдан абахадаа, городой дэлгүүрнүүдтэ ошолсохоһоо тэдэнэрые сүлөөлнэбди.

СССР-эй эд хэрэглэгшэдэй коопераци ороной эрхим курортнуудтахи амаралтын гэрнүүдтэ, санаторинуудта амарха арга гэшүүд-пайщигуудтаа олгодог. Колхозууд, совхозуудта хамтын аргаар үхибүүдэй саадууд, яслинууд, клубууд, соёлой байшангууд баригдана.

Манай эмхиин демократизм совет таряашадые өөр тээшээ татана. Бүхы тушаалнууд, эд хэрэглэгшэдэй эхин бүлгэмүүдэй түрүүлэгшэнэрһээ эхилээд, Центросоюзай хүтэлбэрилэгшэ хүрэтэрөө һунгагдадаг юм. Мүнөө манайда арбан зургаа мянган кооперативна эхин бүлгэмүүд бии. Тэдэмнай районой союзууд болгогдон нэгэдхэгдэнхэй. Тиимэ хоёр мянга хахад союзууд бии.

Пайщигуудай суглаанууд дээрэ кооперативай ажахын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэдэг, шиидхэгдэдэг, магазинуудай, столовонуудай. складуудай директорнууд һэлгэгдэдэг байна. Предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд һунгагдадаг.

Энэ оной февраль-мартда эхин эмхинүүдээр һунгуулиин кампани болоо. Табин зургаа миллион пайщигуудай дүшэ миллионойнь һунгалтада хабаадалсаһан ушар Советскэ Союз дотор эд хэрэглэгшэдэй кооперациин алдар суутай болоһые, гэшүүдэйнь элэбхитэй байһые харуулна. Олохон союзна республикануудай, жэшээлхэдэ, Российн Федерациин, Украинын, Белоруссиин, Молдавиин — хүдөөгэй бэе хүсэһэн зоной 30—40 процентнь эд хэрэглэгшэдэй кооперациин гэшүүд юм.

— Центросоюзай гадаадын худалдаа наймаанай болон уласхоорондын холбоо барисаан тухай хөөрэжэ үгыт.

— Дүшэ шахуу ороной кооперативууд болон фирмэнүүдтэй наймаа хэнэбди. Энэ зорилгоор «Союзкоопвнешторг» гэжэ гадаадын худалдаа наймаанай Бүхэсоюзна кооперативна нэгэдэл эмхидхэгдэнхэй. Гансахан һүүлэй арбан жэл соо манай гадаадын худалдаа наймаанай хэмжээн арба найма дахин ургаа. Центросоюз наран сэсэгэй тоһо, мёд, овощ, фрукт, мак, зэрлиг үрэ жэмэс, һархяаг, эм домой техническэ түүхэй эд болон бусад олон юумэ хилын саана гаргана. Тэдэнэй андалдаан болгон хилын саадахи кооператорнууд гү, али фирмэнүүд гол түлэб арадай хэрэглэлэй эд бараа: бүд, гутал, трикотаж, транзисторна приёмнигуудые бидэндэ худалдана. Франциda, Чехословакида, Англида, Италида, Австрида, Венгридэ, Япондо, Бельгидэ, мүн бусад оронуудта бүтээгдэһэн юумэнүүдые эд хэрэглэгшэдэй кооперациин магазинуудта хаража болохо.

Центросоюз дэлхэйн 58 ороной кооператорнуудые нэгэдүүлдэг Уласхоорондын кооперативна альянсда ородог эгээн томо эмхи юм. Альянс доторхи уласхоорондын кооперативна хүдэлөөнэй нэгэдэл, хани харилсаае Центросоюз бэелүүлэлсэнэ. Вьетнамда Америкын добтолгые буруушаалга манай үүсхэлээр Альянсын XXIII конгресс дээрэ табигдаа һэн. США Вьетнамдахи дайгаа дары болюулха ёһотой гэһэн эрилтэ 56 миллион совет кооператорнуудай үмэнэһөө Центросоюз табяа юм.

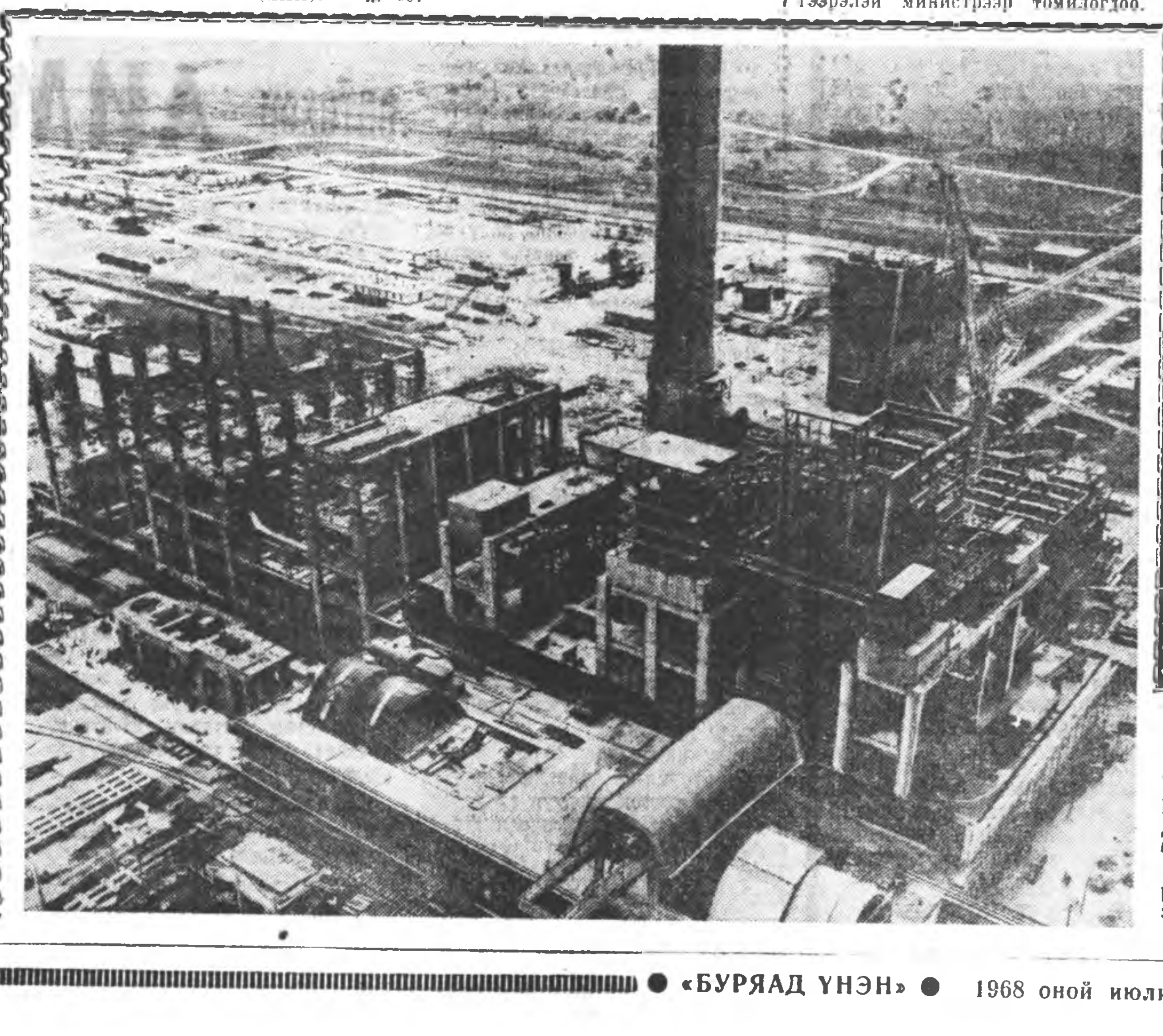
Мүнөө жэл совет кооператорнууд Лондондо, Оттавада, Прагада, Варшавада болоһон Альянсын гүйсэдкомой заседанинуудта, Польшодо болоһон Уласхоорондын кооперативна семинарай хүдэлмэридэ, уласхоорондын худалдаа наймаанай конференцидэ хабаадалсаа.

Зарим капиталис оронуудай түлөөлэгшэнэрэй эсэргүүсэбэшье, Центросоюз дэлхэйн бүхы кооперативна организацинуудай эдлэхэ адли тэгшэ эрхын политика, бэеэ даһан хүгжэлтын зам дээрэ гараһан Африкын, Азиин шэнэ гүрэнүүдэй кооператорнуудта туһалха политика ябуулна. Уласхоорондын семинарнууд, уулзалгануудые бидэ ходо эмхидхэнэбди, ударидалга, түсэблэлгэ эрхилхэ совет гол айлшадаа танилсуулнабди. Үйлэдбэриин кооперативууд-колхозуудай ажал ябуулга манай хилын саанахи нүхэдые мүн лэ һонирхуулдаг. Хүгжэжэ байгаа оронуудай кооператорнуудай гурбадахи семинар сентябрь соо СССР-тэ болохо.

Центросоюз уласхоорондын хани барилсаанай дүй дүршэлөө абалсалгын бүхы түхэл маягуудые хэрэглэхэ гэжэ эрмэлзэнэ. Худалдаа наймаае нарижуулгада зорюулагдаһан выставкэ 1967 ондо Лейпцигтэ болоо һэн. СССР дотор баригдажа байгаа худалдаа наймаанай предприятинуудай, складуудай македүүдые, худалдаа наймаанай элдэб түхеэрэлгэ тэрэ выставкээр дамжуулан харуулаабди.

— СССР-эй эд хэрэглэгшэдэй кооперацида хэрэгтэй мэргэжэлтэ кадрнуудые бэлдэхэ дүй дүршэлые хилын саана ехээр һонирхоно,— гэжэ Александр Климов түгэсхэлдөө хэлээ. Советскэ Союзда тэдэнэрые табан тусхай институт, 119 техникум, 125 училищи, хоёр мянга шахуу һургуулинууд бэлдэнэ.

(АПН).

ВЕНГРИИН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКА.

Дэлхэйн түрүүшын космонавт Юрий Гагаринай нэрээр нэрлэгдэһэн томо тепловой электростанци Дьёндьёш городто (Хойто Венгри) баригдажа байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дьёндьёш городто баригдажа байһан тепловой электростанци.

МТИ—АПН-эй фото.

Амаралтын үдэрэй хуудаһан

ЭДИР ГЕОЛОГУУДАЙ БУХЭСОЮЗНА СЛЁТ

БАЙГАЛ ДАЛАЙН ЭРЬЕДЭ БАЯР ЗУГАА ДЭЛГЭРНЭ

РЕПОРТАЖ

Буряадай АССР-эй делегаци.

Уран горнын дохёогоор үхибүүд гүйлдэн ерэнэ.

Байгал далайда дүтэхэнэ, нарһан модоной дунда оршодог Посольск станци Зүүн Сибириин тоогүй олон станцинуудай нэгэн болоно.

Энэ станци һүүлэй үдэрнүүдтэ ород, буряад, казах, киргиз хэлэнүүд дээрэ дурдагдажа, бүхы Совет оронной ажалшадай анхарал татаба. Июлиин 8-най үдэрһөө эдир геологуудай Бүхэсоюзна хоёрдохи слет эндэ үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Эхэ орондоо, түрэл нютагтаа тон дуратай 360 үхибүүд сугларжа, һонирхолтой уулзалга үнгэргэбэ.

Эндэ сугларһан һурагшад бэлэхэнээр танилсажа, нэгэ үгөөр бэе бэеэ ойлгоолсон, соггой хүхюунээр хөөрэлдэжэ, түрэл нютаг тухайгаа һонирхолтой зугаа дэлгэнэ. Олондо мэдээжэ болоһон «Геолог», «Глобус» гэһэн дуунуудые дуулалдана. Тэдэнэй хонгёо аялга хүхэрэн ногоорһон нарһан тайга дээгүүр зэдэлэн, үдэшын солгёон агаар доһолгоно.

Июлиин 9. Үглөөнэй 7 час. Сэлмэг агаарта пионернүүдэй горн хангинаба. Хуһан модоной набша намаа доогуур татагдаһан майхангууд сооһоо һургуулиин үхибүүд гүйлдэн гаража, спортын талмай дээрэ жэрылдэн зогсоно. Духовой оркестрэй хүгжэм доро үглөөнэй зарядка эхилбэ. Эдир залуу хүбүүд, басагад хүнгэн солбоноор эрьелдэжэ, элдэб упражненинүүдые хэнэ. Эндэ айлшаар уригдаһан Номгон далайн сэрэгшэдые эдир геологуудтай хамта зарядка хэнэ.

Үглөөнэй забһарлалгын һүүлээр 31 командын эдир геологууд өөр өөрынгөө формонуудые үмдэжэ, гар гараа барилсан, сэсэг ногооной хангалтаһан сэсэрлигүүдэй дундуур гэшхэлбэд.

Уданшьгүй оркестр марш наадажа, һургуулиин үхибүүд талмай дээрэ сугларба. Бултанай үбсүүн дээрэ Бүхэсоюзна 2-дохи следой эмблемэ хадаатай, сагаан самсануудайнь хамсы дээрэ: Бурятия, Грузия, Армения, Украина гэһэн үгэнүүд аржытар бэшээтэй. Үхибүүдэй шарай баяр баясхалантай.

Зунай дулаахан наран хуһан модоной набша намаа дээгүүр элшэ туяагаа элбэгээр адхана. Һүр жабхаланта хүгжэм тужа тайгын орой дээгүүр зэдэлэн, Байгал тээшэ ниидэнэ.

Слёдто уригдаһан айлшад трибуна дээрэ гаража, нэгэ жэгдэхэнээр зэргэлэн зогсоно. Эдир геологуудые омогоор шэртэн харанад. «Слет, сэхээр зогсогты!» гэһэн команда Бүхэсоюзна 2-дохи следой ахалагша геолог, геологиин эрдэмэй кандидат Владимир Арсентьев үгэбэ.

Тэрэ следой штабай начальник Маэн Махановта сэрэгэй алхасаар дүтэлжэ: «Нүхэр начальник. Хоёрдохи следто хабаадалсахаяа ерэһэн геологууд жагсаалда зогсоогдобо. Нёдондо жэл «Байгаалиин баялигые Агууехэ Октябрьда» гэһэн уряагаар 180 мянган эдир геологууд түрэл нютагаа шэнжэлэн аяншалаа. Энэ аяншалгада хабаадалсажа эрхим һайн амжалта түйлаһан командануудэндэ жагсаба» гээд тоб байса Владимир Арсентьев рапорт үгэбэ. Маэн Маханов эндэ сугларһан эдир геологуудые халуунаар амаршалжа, Бүхэсоюзна 2-дохи следые нээгдэһэн дээрэ тоолоноб гэбэ. Следой туг үргэхэ зол манай Буряадай, Шэтын командануудта тудаба. 1966 ондо Челябинск хотодо үнгэргэгдэһэн Бүхэсоюзна 1-дэхи следто түрүү һуури эзэлһэн Шэтын командаһаа Владимир Трушинов, Владимир Алиев, манай Буряадай командаһаа Владимир Соктоев гэгшэд гимнын аялга доро туг үргэжэ захалба. Хүхэ, сагаан үнгэтэй туг хүнгэхэнөөр һалхинда далбажа, үндэр столб дамжан дээшээ гарана. Эдир геологууд, эндэ уригдаһан айлшад сэнхир огторгой доро намилзаһан туғые хараад, үгэ дуугүй зогсонод.

Бүхэсоюзна слет нээгдэбэ. Энэ следто хабаадалсаһан эдир геологууд, эндэ уригдаһан айлшад түрүүшын заседани үнгэргэхэеэ соёлой ордон соо сугларба. Буряадай геологоуправлениин начальник нүхэр Ю. И. Щеголихинда үгэ үгтэбэ.

— Манай баян дэлгэр Буряад орондо эдир геологуудай Бүхэсоюзна 2-дохи следой нээгдэһэндэ тон ехэ баяртайб. Иигэжэ һургуулиин һурагшанар аха дүү мэтээр геологуудтай нүхэсэжэ, тэдэнһээ ёһотой зүбшэл заабари абахадаа, түрэл орон нютагтаа бүри ехээр дурлажа, Эхэ орондоо ашатай туһатай юумэ хэхээр оролдоно бшуу. Манай Буряад орон байгаалиин баялигаар тон баян, тэдэ баялигуудые олохо хэрэгтэ һурагшад туһална гэжэ хэлээд, бүри зоримгойгоор байгаалиингаа баялигые бэдэрхыень следто хабаадагшадые уряалба.

СССР-эй Геологиин министерствын түлөөлэгшэ нүхэр В. Сизова түрэл оронойнгоо эдир геологуудай ажал хэрэг тухай хэлэхэ зуураа, Яхадай, Казахстанай, Грузиин, Киргизэй һурагшадай энэ шухала хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан тухай онсо тэмдэглээ.

Энэ богони саг соо следто хабаадагшадай хэхэ юумэн тон ехэ. Эндэ хабаадаһан бүхы командануудбэдэржэ олоһон байгаалиин баялигые эндэ сугларһан нүхэдтөө харуулха зорилготойгоор асаржа ерэһэн байна. Тиигэжэ эндэ ёһотой выставкэ нээгдэбэ. Энэ выставкэдэ 24 команда хабаадажа, Эрхүүгэй, Челябинскын эдиршүүлэй асарһан экспонадууд хамагай анхарал татажа, үндэр сэгнэлтэ абаба.

Үргэн салуу залтай байшан соо хүн зон дүүрэн. Эндэ табигдаһан байгаалиин һонирхолтой баялигые хүн бүхэн өөрынгөө нюдөөр хараад, гараараа барижа үзэхые оролдоно. Ойлгогдоогүй юумэн тухай асуухада, командануудай түлөөлэгшэд тайлбари үгэнэ.

Залуу наһан. Энэ наһандаа хүн бүхэн гэрэлтэ һайхан ерээдүй тухайгаа бодомжолон, жэгүүртэ бодолдо эзэлэгдэн, һайн хүн болохоор, Эхэ орондоо, арад зондоо туһатай юумэ хэхээр эрмэлзэдэг шуу. Ленинскэ комсомолой ЦК-гай, СССР-эй Геологиин министерствын үүсхэлээр хоёр жэлдэ нэгэ дахин үнгэргэгдэдэг эдир геологуудай 2-дохи слет Байгал далайн эрьедэ иигэжэ үнгэргэгдэбэ. Следто хабаадагшад ажал хэрэг тухай хөөрэлдэжэ, түрэл нютагаа үшөө һайнаар шэнжэлхэ хараа бодол урдаа табиба. Табан үдэрэй туршада эндэ хүхюу зугаа наадан дэлгэржэ, Байгал далайн долгин дээгүүр элдэб хэлэн дээрэ дуулаһан дуунай аялга зэдэлээ.

К. ЖАМЬЯНОВ,
манай тусхай корр.

Улаан Одоной дүрбэн орденой кавалер, запасай капитан В. П. Карташов лагериин музейдэ ерэбэ. Мүнөө тэрэ «Орленок» гэжэ пионерскэ лагериин ажахые даагшаар хүдэлдэг юм. Аяншалгын үедэ олоһон юумэ тухайгаа үхибүүд тэрээндэ хөөрэнэ.

Түрүүшын танилсалга.

Э. ЛАПИНАЙ фото

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

ДҮРБЭН ДАБХАР БАЙШАН

Закаменск хотодо олон байратай үндэр гэрнүүд бодхоогдоно. Түс городой гол гудамжануудай нэгэндэ 60 байратай дүрбэн дабхар гэр һаяхан ашаглалгада үгтэбэ. Энэ хадаа мүнөө жэлдэ баригжа дүүргэгдэһэн хоёрдохи дүрбэн дабхар гэр болоно. Городой ажалшад шэнэ гэртэ һаяар орожо, шэнэ байраа толлоһонь.

Мүнөө Закаменскда үшөө тэды байратай дүрбэн дабхар хоёр гэр баригдажа байна. Эдэ гэрнүүд энэ жэлэй эсэс болотор ашаглалгада оруулагдаха байна. Гадна эндэ табан дабхар байшангай барилга һаяар эхилжэ, тэрэнэй һуури табигдахань.

Шэнэ гэрнүүдые Зэдын комбинадай капитальна барилгын управлениин барилгашад бодхоно. Хуушанай барилгашан Павел Арсентьевич Харламовай даадаг комплексно бригадын коллектив байра бариха, тэрэниие ашаглалгада оруулха түрүүшын хахад жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргээ.

А. БУТИН.

ШЭНЭ СААД

Һаяшаг Мухар-Шэбэрэй 4-дэхи СМУ-гай барилгашадай бариһан зуун дүшэн һууритай шэнэ саадай нээлгэн баяр ёһололой оршон байдалда болоо, энээндэнь барилгашад, түрэлхид болон аймсоведэй гүйсэдкомой түлөөлэгшэд байлсаа.

Аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Ц. Цыбиков һайн шэнэ байратай болоһонтойнь дашарамдуулан, балшар заахан бaгануулые амаршалаа. Эрхим барилгашадта бэлэг барюулаглаа, мүн аймагай түбэй эмхи зургаанууд үхибүүдтэ элдэб һонин наадахайнуудые бэлэглээ.

Удаань үхибүүдэй саадые даагша Юлия Андреевна Задевалова һаруул уужам, үхибүүдые мүнөө үеын эрилтээр хүмүүжүүлгэдэ тааруу зохид элдэб таһалгатай саад бэлэглэһэнэйнь түлөө, саадай хүдэлмэришэд, багашуулай зүгһөө барилгашадта баяр баясхалан хүргэжэ, ажалдаа бүри ехэ амжалта түйлахыень хүсөө.

Иигэжэ аймагаймнай түбэй балшар заахан хүүгэд хоёр дабхар шэнэ байраяа хүхюун зохидоор толлоо.

Р. НИМАЕВА.

НАРҺАТАҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ШЭНЖЭ ТҮХЭЛӨӨ ХУБИЛГАНА

Хоёр-гурбан жэлэй саада тээ гол түлэб хура бороогой гү, али һайрамай үедэ Нарһата тосхоной зарим үйлсэнүүдээр машинанууд шабардажа һаатагша бэлэй. Һүүлэй жэлнүүдтэ тосхонойнгоо үйлсые элһэ шулуугаар жэгдэлжэ, модо һуулгажа ногооруулхын тула нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ.

Аймагай харгы заһабарилгын участогай хүдэлмэришэд үйлсын хоёр хажуу талаар хобоонуудые малтажа, 100 автомашина элһэ шулуу зөөжэ, харгыень заһажа, жэгдэлжэ байнхай.

25 ЖЭЛ ТАҺАЛГАРЯАГҮЙ

Бүри 1940 ондо Анна Михайловна Сафронова медицинскэ училищи дүүргэмсээрээ Нарһатын больницадахи лабораторидо хүдэлхэеэ ерээ бэлэй. Тэрэ сагһаар нилээд саг үнгэрөө. Энэ хугасаа соо Анна Михайловна оролдосотойгоор ажаллаһанайнгаа түлөө КПСС-эй райкомой болон аймагай гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаһан юм.

Һаяшаг энэ нүхэрнай 25 жэлэй туршада таһалгаряагүй оролдосотой шударгыгаар ажаллаһанайнгаа түлөө Буряадай АССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствын үшөө нэгэ Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

— Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй һайндэрэй хүндэлэлдэ бүри эршэтэйгээр ажаллажа түйлаһан амжалтануудаа бэлэг болгон барихаб,—гээд Анна Михайловна омогорхонгёор хөөрэнэ.

В. БАЙБОРОДИН.

ХҮХЮУН АМАРАЛТА

Улаан-Үдын телеграфно-телефонно станциин хүдэлмэришэд ажалай шэнэ гуримда ороһоор амаралтынгаа үдэрнүүдые хүхюу сэнгэлигээр үнгэргэдэг болоо. Жэшээлхэдэ, һүүлэй үедэ уран һайханайнь бүлгэм ажалшадтаа концерт наада харуулна, мүн уласхоорондын зарим асуудалнуудаар хөөрэлдөөн, элидхэл үнгэргэгдэнэ. Мүн тиихэдэ түс коллективэй үүсхэлээр Каландаришвилиин нэрэмжэтэ үйлсөөр һубариһан байрын дабхар гэрнүүдэй газаагуур үхибүүдэй болон ехэшүүлэй агитталмайнууд эмхидхэгдээ.

Һаядаа эндэхи коллективэйхид хотын захада гаража, зунай зүлгэ ногоон дээрэ Сэлэнгынгээ тунгалаг уһанда умбан хүхин сэнгэхээр хараална.

Д. КОЛМАКОВ.

ФУТБОЛ ◇ ФУТБОЛ

НИЛЭЭД УДААН ХҮЛЕЭГДЭҺЭН ИЛАЛТА

Тэнгэри өөдэ хараад лэ: «Бороо орохонь даа. Шүхэрөө абаа һаа, һайн юм аад лэ» гэлдэжэ байгаад, хүнүүд уржа үдэшэ Улаан-Үдын стадион тээшэ субаа һэн. Эндэ футболоор ээлжээтэ наадан болохо байгаа. «А» классай дүрбэдэхи бүлэгэй Новосибирскын СКА ба манай «Сэлэнгэ» командануудхүсэеэ туршалсаха, шадабари техникэеэ харуулха байба. Уридшалан хэлэхэдэ, эдэнэр хоюулаа «һүүл барижа» ябантаһан командануудюм. Улаан-үдынхид 13 очкотой болоод, турнирна таблицада 19-дэхи һуури эзэлжэ ябаа. Харин манай айлшад нэгэ шатаар доогуур—10 очкотой, 20-дохи һууринда байба.

Новосибирскын команда тухай тобшохоноор хэлэхэдэ иимэ. «Б» классай футболистнуудай дунда наададаг байхадаа, 1962 ондо түрүү һуури эзэлээ һэн. Тиигэжэ «А» класста ороод, мүнөө зургаадахи жэлээ тэндэ наадажа байна. Тиихэлээрээ миллион үлүүтэй хүн зонтой городой командые «баһахаар» бэшэ, халтад гэхэдээ дүй дүршэлөөрөө, арга шадабаряараа манайхиние булижа болохо байһаниинь элитэ.

Уржадэрэй наадан ямараар үнгэрөөб? Иимэ нэрэ солотой командатай уулзахадаа, манайхид далтираагүй гү? Дүрөө үгөөгүй гү? Иимэрхүү асуудалнууд манай олон мянган уншагшадые һонирхуулжа байгаа ёһотой.

Талмай дээрэхи судьягай жэмбүүрээр улаан-үдынхид түрүүлэн бүмбэгэ сохижо, наадан ай эхи табиба. Удангүй айлшадай добтологшод Безбородов Соколов хоёр талмайн захаар манайхинай талмай руу сүмэрэн оробо. Тиигээд Соколовой гүйдэл дундаа шанга гэдэгээр сохижорхиходонь, бүмбэгэ улаан-үдынхидэй воротагай штангын дотор талыень халта шудараад, сеткэ руу оролой. Энэмнай наадан ай эхилһээр түрүүшын минутада ха юм! Эндэ «Сэлэнгын» хамгаалагшад, нэн түрүүн Синютин өөдэгүйдөө гэжэ сэхэ хэлэлтэй.

1:0 гэһэн тоо хубилангүй нилээд үни байба. Талмайн эзэд добтолго эмхидхэхэ гээд, хэдэн удаа бирабагүй. Наадан ай урасхал нэгэл жэгдэхэнээр, һонигүйхэнөөр үнгэржэл байба. Талмай дээрэхи судья Киселёвой (Челябинск) жэмбүүрдэхэш гээшэнь замгүй. Гэхын дашарамда, судьянар энэ уулзалгые муугаар үнгэргөө гэжэ сэгнэлтэй.

Улаан-Үдын футболистнар эрхүүгэйхидтэй наадаһандаал адли һонирхолтой наада харуулаагүй, нэгэл янзаханаар (тактикын талаар) наадая эмхидхээд лэ гүйлдэжэл байгаа.

Энээнһээ гадна стадионой талмай ямар байгаа гэхэбта? Зарим газарта һая ороһон бороогой һүүлээр зөөхэй шэнги нялдагар, халтирхай болошоһон байгаа. Стадионой талмайе һайжаруулха, ногоо тарилсаха тушаа шүүмжэлэл хэблэлдэ яһалашье гараһан байха. Теэд шортоо. «Локомотив» бүлгэмэй дарганар энээниие «хамартаашье хабшадаггүй» юм гү — стадион үнөөхил хэбээрээ.

Наадан ай 35-дахи минутада талмайн эзэд шангаар добтолжо эхилбэ. Манайхид яажашье һаань бүмбэгэ сохижо оруулха һанаатай, бүгэдөөрэн айлшадай талмайн хахадта ороодхибо. Улаан-Үдын командын добтологшод Жуйков, Изюмцев, Михно гэгшэд айлшадай хамгаалагшадтай тэмсэжэ мэдэнэ. Тиихэ үедэ Новосибирскын вратарь Шарипов ойлгомторгүйгөөр урагшаа гүйж[...]раад, бүмбэгэ барижа шадабагүй [...]та эзэгүй хооһон. Эгээл энэ үедэ [...]ков уулзалгын тооe 1:1 болгоо. [...]най нэгэдэхи хахадай дүүрэхэеэ [...]да, «Сэлэнгын» добтологшо Из[...] хоёрдохи бүмбэгэ сохижо оруула[...].

Уулзалгын хоёрдохи 45 ми[...] талмайн эзэд бүмбэгэ һайса с[...] оруулха байха даа гэжэ байгаад х[...] забһарлалгын үедэ тамхилжа [...] һэн. Харин «һайса» гэһэн үгэмнай [...]лагдаагүй бшуу. Наадан ай 77-до[...] нутада манай добтологшо Сено[...] хооһон, эзэгүй ворота руу толгой[...] бүмбэгэ сохижо оруулһан байгаа.

Иигэжэ манайхид үни удаа[...] шүүгээгүй аад лэ, уржадэр Ново[...]скын СКА командые 3:1 тоо[...] шүүбэ. Зүгөөр энэ илалта нилээд [...] хүлеэгдээ даа. Мүнөө «Сэлэнг[...]манда 15 очкотой болобо. Турнира[...] лицадахи байдалынь нэгэ бишыха[...] жарба гээшэ. Үшөө һайжарха б[...]дань найдахал гүбдеэ даа.

С. БАДМА[...]

ОНТОХОН

АЙМХАЙ ШОЙДОН

Үргэн тайгын захада, Амар голой эхиндэ дайр сагаан морёо модон днзаһанда хүлэһэн, мүндүү шираг бэетэй Шойдон абгай газар хахалжа байтараа, шаргал наранай Шорон уулын саагуур шурган ороходоор, ушаржан гэнсэ урихан нүхэртөө ошожо, халуун зүрхэнэйнгөө дурые хөөрэхэ гэжэ бодоод, дайр сагаан моринойнгоо хомуудые түргэнөөр мулта татажа шэдээд, зүүлжээ түргэн гэшхэлбэ.

Шорон уулын оройһоо утаа упяар мэтэ сэгээн хүхэ манан хөөрэжэ, сэнхир огторгойе бүрхөөбэ. Зунай һэрюун һүни болоо, дуулим үргэн дайдые нарһагар харэ ууляи хүнжэл мэтээр хөөбэлзэн хушаба. Ой тайгын ан гүрөөһэд барандаа амаржа нойрсоһон хэбэртэй, абяа аниргүй. Хон-жэн. Амар голһоо зүүлжээ гонзойһон ябаган эүргэ харгыгаар гансал Шойдоной абяан лэ дуулдана. «Харанхы һүни ямар нэгэн арьлатан гү, али ада үхэдэл ябажа болохо» гэжэ һанаһан Шойдоной жэхыдэһэниинь хүрэжэ, тэрэ шанга шангаар ханяана.

Айһан нюдэндэнь ямар нэгэн юумэн бүрүүлтэн харагдаад, намжаа хүхэ ногоон дээгүүр сагдуул модоной залаа сохин, шуран түргэнөөр Шойдон тээшэ дүтэлбэ. Дэмы юумэнһээ айһан Шойдон тээшэ шандаган гүйгөөд, бүри һүрөөтэй болобо. «Абытөө, абарыт» — гэжэ һүхирһөөр, Шойдон харгыһаа гаран харайшаба. Ухаа мэдээ табиһан Шойдон эзэгүй гэртэ ороод байтараа солоохой орожо, «бурхан бии юм һаа абарыш, үхэдэл шудхэрые тонилгыш» гэжэ байгаад туха забдагүй мүргэбэ.

Ханын саана хагсуу һалхин эшхэрээд, хаагуур орохоёо гэһэнщүү сонхо тоншоно. Шойдон бүри ехээр айжа һалганаад, гэрэй булангда борсойжо һууһаар, үргэһэниинь ехээр хүрэжэ, эшээндэ ороһон баабгай мэтэ бүхөөр цойрсошобо гэхэ.

Айжа зобоһон тэрэ үнэхөөрөөшье мүнөөхи үхэдэл шудхэртээ ушаржа зүүдэлбэ... Зунай бүтэмэ халуун үдэр далбагата онгосо дээрэ һуугаад, түхэрээн ехэ нуурта загаһа губшуурдажа байһаар, томо тэгшын сурхай барижа, тэрээнээ үргэлөөд, амараг гансадаа ошохо гэжэ ябатарнь, Шойдоной урдаһаа тулам үргэлһэн шудхэр ушарба ха.

— Абгай, энэ юугээ үргэлөөбши, лаһан айдаһатай юм? — гээд шүдхэр тэдэргээ сухариба.

— Энэ уһанай эзые баряаб, — гээд Шойдон сурхайнгаа амые ангайлгаба. Шүдхэр сурхайн шүдэнһөө айжа үгэбэгүй, харин Шойдоноо хоюулан нүхэсэе гэжэ баадхаба.

Шүдхэрһөө айһан Шойдон яахань бэ тэрэнтэй нүхэсэжэ, хоюулан ябабад. Дали үргэһан мэтэ ойн модоной оройгоор хии мэтэ хиидэжэ, хэрмэн мэтэ дүлгирбэд. Тиигэжэ ябатараа мултархa аргаяа ядажа:

— Шимни юунһээ айдагбши, шудхэр хадаа юунһээшье айдаггүй байжа болоноош, нүхэр? — гэжэ Шойдон мэхээ гаргана.

— Бишни долоогоноһоо айдагби, ши юунһээ айдаг хүмши? — гэжэ шүдхэр асууба.

— Бишни гахайн өөхэнһөө айдаг хүм, — гэжэ Шойдон хорон хуудалаар хэлэбэ. Зүүдэндээ ехээр зобожо хэбтэһэн Шойдоной хамар дээрэһээ хүлһэн бужаганажа, хара нойрынь диилэнэ.

Шүдхэр Шойдон хоёр дүлии ехэ тайгаар дэмы хооһон хэсэжэ ябатараа, нэгэ тосхондо ерэжэ буубад. Шойдоной ушарагша Сэндэмын гэртэ шүдхэр ошожо ороод, Сэндэмын һүнэһые тулам соогоо хаагаад гаража ерэбэ, тэндэһээ саашадаа ябахадаа Шойдон Сэндэмэ хайрлажа, «яажа энээнэй туламые гартаа оруулжа, Сэндэмынгээ һүнэһые табюулхаб» — гэжэ бодолгото болоно. Мойһотын голдо хүрэжэ ябахадаа:

— Шимни эсэбэ гүш? Аса наашань туламаа, бишни үргэлһүү, — гэжэ шүдхэрһөө туламынь абажа үргэлөөд ябатараа далбагар ехэ долоогоно доро орошобо.

Шойдондо мэхэлүүлжэ, туламаа алдаһан шүдхэр долоогоно дороһоо Шойдониие гаргаха гэжэ гахайн өөхэ асараад лэ шэдэнэ. Гахайн өөхэ эдеэд хэбтэһэн Шойдон:

— Ши намайе гахайн өөхөөр айлгахагүйш, эндэһээ гаргахаа һанаа хадаа, архяар айлгахаш, — гэжэ шүдхэрэй урдаһаа һүхирнэ.

Бүхэли һүниндөө зүүдэлһэн Шойдон залд гэжэ һэреэд, «ай бурхан зайлуул, юугээ зүүдэлбэ гээшэбиб» — шүдхэртэй ушарбаб гээд һанаа алдан бодоошобо. Тэрэ сагһаа хойшо Шойдон бүрэнхы болохолоор газаа гарахаяа айдаг болоо һэн ха.

Иимэл ха юм даа мухар һүзэг гээшэ.

В. ХАЛХУЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИ[...]

Мүнөөдэрэй номер[...]

Нэгэдэхи хуудаһанда: [...] нөөдэр—загаһашадай һай[...] гэһэн рубрика доро түрүү [...] ТАСС-ай материалнууд. Ре[...]ликын газар хахалагшада[...] рүүшын мүрысөөн тухай [...]риал.

Хоёрдохи хуудаһанда: [...] нөөдэр — загаһашадай һай[...] гэһэн рубрика доро «Сэнхи[...]лайе эсхэгшэд, урагшатай я[...] гэһэн статья. Республикын [...]зар хахалагшадай түрү[...] мүрысөөн тухай материала[...] гэсхэл. Нютаг нютагай һо[...]

Гурбадахи хуудаһанда: [...]ба хуули» гэһэн рубрика [...] В. Таракановскаягай «Гэр[...] гэр бүлэ, эрхэ» гэһэн ст[...] Хилын саанаһаа ерэһэн [...]грамманууд. АНУ-эй мате[...]

Дүрбэдэхи хуудаһанда: [...] нютагай һонин. А. Митни[...] фельетон. Г. Чимитовэй [...] Соносхолнууд.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУД[...]

Гор. Улан-Удэ, типогра[фия] Управления по печати при [Со]вете Министров БурАССР
Н-01680.
Зак. № 6[...]